ПАРТИЯ РЕЖАЛАРИ—ХАЛҚ РЕЖАЛАРИ

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 276 (17.558). ● 1 декабрь 1979 йил, шанба ● Баҳоси 2 тийин.

АЛОҲИДА КИТОБЧА ҚИЛИБ НАШР ЭТИЛДИ

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг КПСС Марказий Комитети 1979 йил ноябрь Пленумида сўзлаган нутқи алоҳида китобча қилиб нашр этилди. Китобчага КПСС Марказий Комитети Пленумининг 1979 йил 27 ноябрида қабул қилинган қарори ҳам киритилган.

Китобчани Сиёсий адабиёт нашриёти кўп нусхада чоп этди.

(ТАСС).

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ ҚОНУНИ

СССРни ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1980 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

1-модда. СССР Министрлар Совети тақдим этган СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1980 йилги Давлат плани Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг план-бюджет комиссиялари, саноат комиссиялари, транспорт ва алоқа комиссиялари, қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати комиссиялари, қишлоқ хўжалик комиссиялари, фан ва техника комиссиялари, халқ истеъмол моллари ва савдо комиссиялари, уй-жой-коммунал хўжалик ва маиший хизмат комиссиялари, соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссиялари, халқ маорифи ва маданият комиссиялари, хотин-қизлар меҳнати ва турмуши, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш масалалари бўйича комиссиялар, ёшлар ишлари бўйича комиссиялар, табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан рационал фойдаланиш комиссияларининг тузатишлари ҳисобга олинган ҳолда тасдиқлансин.

2-модда. СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг асосий кўрсаткичлари юзасидан 1980 йил учун қуйидаги ўсиш суръатлари белгилансин:

	(1979 йилга нисбатан процент ҳисобида ўсиш)
истеъмол ва жамғарма учун фойдаланиладиган миллий даромад	4.0
саноат маҳсулоти — жами	4.5
шу жумладан:	
ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқариш	4.5
истеъмол молларини ишлаб чиқариш	4.5
давлат капитал маблағлари	2.7
ҳамма турдаги транспортнинг юк обороти	5.3
меҳнат унумдорлиги:	
саноатда	3.8
қурилишда	3.5
темир йўл транспортида	2.9
саноат фаолиятидан тушадиган фойда	9.1
аҳоли жон бошига реал даромадлар	2.9
халқ хўжалигидаги иш ҳақи фонди	3.7
аҳоли жон бошига ижтимоий истеъмол фондлари	4.6
давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти	5.1
аҳолига кўрсатиладиган маиший хизмат ҳажми	7.3
давлат бюджетида бўлган мактабгача тарбия муассасаларидаги болалар сони	4.4
куни узайтирилган мактаблардаги (ёки группалардаги) ўқувчилар сони	6.5
ҳунар-техника ўқув юртларига ўқувчилар қабул қилиш	3,1
шу жумладан, умумий ўрта маълумот ва ҳунар тайёргарлиги берадиган ҳунар-техника билим юртларига ўқувчилар қабул қилиш	7,3
ўрта махсус ўқув юртларига ўқувчилар қабул қилиш	0.9
олий ўқув юртларига студентлар қабул қилиш	0.3
касалхоналардаги ўринлар сони	1.9

1980 йилда пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобига умумий саҳни 109.4 миллион квадрат метр уй-жойлар қурилсин.

3-модда. СССР Министрлар Советига СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1980 йилги Давлат планини амалга ошириш жараёнида социалистик мусобақани авж олдириш, фан-техника тараққиёти ютуқларидан ҳар томонлама фойдаланиш, хўжалик механизмини, экономикага раҳбарлик қилишнинг форма ва методларини партия қарорларига мувофиқ такомиллаштириш, барча ички резервларни сафарбар этиш асосида меҳнат унумдорлигини ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини янада ўстириш тадбирларини амалга ошириш ва зарур бўлиб қолган ҳолларда план топшириқларига аниқликлар киритиш юклансин.

4-модда. СССР Министрлар Советига СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1980 йилги Давлат плани юзасидан Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети план-бюджет комиссиялари ҳамда бошқа доимий комиссияларнинг хулосасида баён этилган таклиф ва мулоҳазаларни шунингдек депутатларнинг СССР Олий Совети мажлисларида айтган таклиф ва мулоҳазаларини кўриб чиқиб, шулар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилиш топширилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1979 йил 30 ноябрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

СССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1979 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНЛИГИ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

1. СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1979 йилги Давлат плани қандай бажарилаётганлиги тўғрисида СССР Министрлар Советининг доклади маълумот учун қабул қилинсин.

2. СССР Министрлар Совети СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1979 йилги Давлат планини бажариш учун зарур чораларни кўраётганлиги қайд этилсин.

3. СССР Министрлар Советига Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети план-бюджет ва бошқа доимий комиссияларининг СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1979 йилги Давлат плани қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масала юзасидан таклиф ҳамда мулоҳазалари, шунингдек депутатларнинг СССР Олий Совети палаталари мажлисларида айтган таклиф ва мулоҳазаларини кўриб чиқиш ҳамда КПСС Марказий Комитетининг 1979 йил ноябрь Пленуми қарорларига амал қилиб, бу йилги ва ўнинчи беш йилликнинг якунловчи йилидаги план топшириқларини муваффақиятли бажаришга қаратилган тадбирларни амалга ошириш топширилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1979 йил. 30 ноябрь.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ ҚОНУНИ

СССРнинг 1980 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

1-модда. СССР Министрлар Совети тақдим этган СССРнинг 1980 йилги Давлат бюджети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг план-бюджет комиссиялари, саноат комиссиялари, транспорт ва алоқа комиссиялари, қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати комиссиялари, қишлоқ хўжалик комиссиялари, фан ва техника комиссиялари, халқ истеъмол моллари ва савдо комиссиялари, уй-жой — коммунал хўжалик ва маиший хизмат комиссиялари, соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссиялари, халқ маорифи ва маданият комиссиялари, хотин-қизлар меҳнати ва турмуши, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш масалалари бўйича комиссиялар, ёшлар ишлари бўйича комиссиялар табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан рационал фойдаланиш комиссияларининг киритган тузатишларини ҳисобга олган ҳолда даромадлар бўйича 284.768.404 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 284.511.907 минг сўм миқдорида, даромадлар харажатлардан 256 497 минг сўм миқдорида ортиқ қилиб тасдиқлансин.

2-модда. СССРнинг 1980 йилги Давлат бюджетида давлат ва кооператив корхоналари ҳамда ташкилотларидан келадиган даромадлардан — оборот солиғи ишлаб чиқариш фондлари учун олинадиган ҳақ, қайд этилган тўловлар, фойданинг эркин қолдиғи, фойданинг ажратмалари, даромад солиғи ва социалистик хўжаликдан келадиган бошқа даромадлар — **жами 259.429.052 минг сўм миқдорида белгилансин.**

3-модда. СССРнинг 1980 йилги Давлат бюджетида халқ хўжалигини — оғир саноатни, қурилиш индустриясини, енгил саноат ва озиқ-овқат саноатини, қишлоқ хўжалигини, транспорт, уй-жой-коммунал хўжалигини ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини янада ривожлантиришни пул билан таъминлашга қилинадиган харажатлар — жами 149.394.522 минг сўм миқдорида белгилансин.

4-модда. СССРнинг 1980 йилги Давлат бюджетида социал-маданий тадбирларга — умумий таълим мактаблари, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий ўқув юртлари, илмий-тадқиқот муассасалари, кутубхоналар, клублар, театрлар, матбуот, телевидение, радиоэшиттириш ҳамда маориф ва маданиятга доир бошқа тадбирларга: касалхоналар, болалар яслилари, санаторийлар ҳамда соғлиқни сақлаш ва физкультурага доир бошқа муассасаларга, пенсия ва нафақалар тўлашга ажратиладиган маблағлар — жами 97.224.396 минг сўм миқдорида, шу жумладан давлат социал страхование бюджети бўйича 34.473.212 минг сўм миқдорида белгилансин.

5-модда. СССРнинг 1980 йилги Давлат бюджетида мамлакат мудофаасига бериладиган маблағлар 17.124.000 минг сўм миқдорида белгилансин.

6-модда. СССРнинг 1980 йилги Давлат бюджетида давлат ҳокимияти органларини, давлат бошқарув органларини, суд ва прокуратура органларини таъминлашга бериладиган маблағлар 2.420.891 минг сўм миқдорида белгилансин.

7-модда. 1980 йилги Иттифоқ бюджети даромадлар бўйича 162.312.135 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 162.055.638 минг сўм миқдорида, даромадлар харажатлардан 256 497 минг сўм миқдорида ортиқ қилиб тасдиқлансин.

8-модда. Иттифоқдош республикаларнинг 1980 йилги Давлат бюджетлари, даромадлар ва харажатлар бўйича 122.456.269 минг сўм миқдорида, шу жумладан иттифоқдош республикалар бўйича қуйидаги миқдорларда белгилансин:

	(минг сўм)
Россия Совет Федератив Социалистик Республикаси	67.205.424
Украина Совет Социалистик Республикаси	20.832.353
Белоруссия Совет Социалистик Республикаси	5.227.950
Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси	5.224.904
Қозоғистон Совет Социалистик Республикаси	8.400.143
Грузия Совет Социалистик Республикаси	2.033.524
Озарбайжон Совет Социалистик Республикаси	1.953.055
Литва Совет Социалистик Республикаси	2.329.541
Молдавия Совет Социалистик Республикаси	1.638.963
Латвия Совет Социалистик Республикаси	1.563.273
Қирғизистон Совет Социалистик Республикаси	1.439.912
Тожикистон Совет Социалистик Республикаси	1.255.765
Арманистон Совет Социалистик Республикаси	1.336.733
Туркманистон Совет Социалистик Республикаси	981.973
Эстония Совет Социалистик Республикаси	1.027.751

9-модда. 1980 йилда умумиттифоқ давлат солиқлари ва даромадларидан иттифоқдош республикаларнинг Давлат бюджетларига бериладиган ажратмалар қуйидаги миқдорда тасдиқлансин:

а) оборот солиғи тушумларидан: РСФСРга — 46.7 процент, Украина ССРга 50.9 процент, Белоруссия ССРга 54.3 процент, Ўзбекистон ССРга 91.6 процент, Қозоғистон ССРга 100 процент, Грузия ССРга 57.7 процент, Озарбайжон ССРга 44.5 процент, Литва ССРга 91.5 процент, Молдавия ССРга 58.3 процент, Латвия ССРга 42.4 процент, Қирғизистон ССРга 97.4 процент, Тожикистон ССРга 78.3 процент, Арманистон ССРга 48.8 процент, Туркманистон ССРга 96.9 процент, Эстония ССРга 57.9 процент;

б) 1980 йилда сотиладиган 3 процентли давлат ички ютуқ заёмидан келадиган пул миқдоридан — 50 процент;

в) аҳолидан олинадиган даромад солиғидан: Ўзбекистон ССР, Қозоғистон ССР, Қирғизистон ССР ва Туркманистон ССР Давлат бюджетларига — 100 процент.

СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1980 йилги Давлат планида кўзда тутилган тадбирларни пул билан таъминламоқ учун 1980 йилда Иттифоқ бюджети маблағларидан Қозоғистон ССР Давлат бюджетига 586.934 минг сўм ажратилсин.

10-модда. СССР Министрлар Советига СССРнинг 1980 йилги Давлат бюджети юзасидан Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети план-бюджет комиссиялари ва бошқа доимий комиссиялар хулосаларида баён этилган таклиф ва мулоҳазаларни, шунингдек СССР Олий Совети палаталарининг мажлисларида депутатлар айтган таклиф ва мулоҳазаларни кўриб чиқиш ва улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилиш топширилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1979 йил 30 ноябрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

СССРНИНГ 1978 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ ИЖРОСИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

СССРнинг 1978 йилги Давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги ҳисобот даромадлар бўйича 265.812.348 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 260.217.975 минг сўм миқдорида, даромадлар харажатлардан 5.594.373 минг сўм ошиқ қилиб тасдиқлансин.

Москва, Кремль. 1979 йил 30 ноябрь.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

ЎНИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕССИЯСИ

МИЛЛАТЛАР СОВЕТИДА

Мажлис аҳли **А. Я. Пельше, В. В. Кузнецов, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, Э. А. Шеварднадзе, К. В. Русаков** ўртоқларни қарсаклар билан кутиб олдилар.

Миллатлар Советининг Раиси В. П. Рубен мажлисни очди. У Рига йирик панелли уйсозлик трестининг қувур ёткизувчилар бригадири депутат **А. А. Дамбисга** сўз берди. Депутат ўз коллективи мисолида кундалик ишларнинг кўлами ҳақида сўзлаб берди. Ригадаги, республиканинг бошқа шаҳарларидаги қурилишларда учраб турадиган кийинчиликлар тўғрисида гапирди. Бу кийинчиликларнинг бир қанчаси куч ва маблағларни асоссиз равишда сочиб юбориш сабабли рўй берди. Планлаштиришга ва қурилиш ишларини бажаришга навбатма-навбат ана шундай ёндашиш КПСС Марказий Комитетининг ноябрь Пленумида ҳақли равишда танқид қилинди.

Мамлакатдаги энг яхши коллективларнинг тажрибасидан кенг фойдаланиш кийинчиликларни бартараф этиш, иш самарадорлигини ошириш йўлларидан биридир. Латвияда, деб таъкидлади нотиқ, бригада пудрати методи тез оммалаштирилмоқда. Депутат қурилиш учун кичик механизациянинг ғоят самарали воситаларини ишлаб чиқаришни жадаллаштириш билан боғлиқ бўлган конкрет таклифларни айтди.

Грузия Компартияси Тбилиси шаҳар комитетининг биринчи секретари депутат **Т. Н. Ментешашвили** шаҳар комитетининг саноатни ва шаҳар хўжалигини ривожлантириш соҳасидаги кенг фаолияти тўғрисида батафсил гапирди. Шаҳарликлар Тбилиси шаҳар комитети иши тўғрисида КПСС Марказий Комитети қарорига амал қилиб, зўр ғайрат билан ишламоқдалар. Бу қарор бизнинг партия ташкилотимиз тўғрисида КПСС ғамхўрлигини кўрсатувчи яна бир далил бўлди. Кадрлар билан ишлаш — шаҳар коммунистлари фаолиятида асосий йўналишлардан биридир. Кишиларнинг ишбилармонлиги, ҳалоллиги, граждалик ҳулқ-атвори уларнинг фаолиятига баҳо бериш учун асосий мезондир.

Нотиқ шаҳар ва республика партия органларида министрликлар ва идораларда билан амалий ҳамкорлик практикаси қарор топди, деб уқтириб ўтди. Бу алоқаларнинг тобора мустаҳкамланиши мазкур проблемаларни ижобий ҳал этишга кўмаклашган бўлур эди.

Озарбайжон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари депутат **С. Б. Татлиев** республика меҳнаткашларининг бутун куч-ғайрати планлар ва мажбуриятларни муваффақиятли бажаришга партия XXV съезди қарорларини амалга оширишга қишга муносиб ҳисса қўшишга қаратилганди, деб таъкидлади.

Нотиқ республика қишлоқ хўжалигини янада ихтисослаштириш тадбирлари тўғрисида, узумчиликни ривожлантириш тўғрисида КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг қарорини амалга оширишга алоҳида эътибор берди. Депутат республикада саноат узумчилиги ва республика қишлоқ хўжалигини ихтисослаш ҳамда концентрациялаш билан боғлиқ бошқа корхоналарни қуриш учун темир-бетон устунлар тайёрловчи завод қурилишини тезлаштиришни зарур, деб ҳисоблайди.

У илгари сўзга чиққан ҳамма нотиқлар каби 1980 йилги мамлакат плани ва бюджетини киритилган тузатишлар билан тасдиқлашни таклиф қилди.

Литва Компартияси Марказий Комитетининг секретари депутат **Р.-Б. И. Сонгайла** республика экономикасининг ривожининг якунларини таърифлаб, ўтган йилги ва бу йилги ғоят ноқулай об-ҳаво оқибатларини тугатиш йўлида қишлоқ меҳнаткашларининг фидокорона курашганликларини алоҳида таъкидлаб ўтди. Колхозчилар ва совхоз ишчилари барча қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини ўз вақтида йиғиб-йиғиб олдилар ва Улуғ Октябрнинг 62 йиллиги арафасида дон, картошка, қанд лавлаги, сабзавот ва мева сотиш юзасидан йиллик топшириқларни бажарганликлари ҳақида рапорт бердилар. Келгуси йил ҳосили учун мустаҳкам замин тайёрланди. Нотиқ Литва халқ хўжалигини ривожлантиришнинг баъзи ҳал қилинмай қолган масалаларига эътиборни жалб этди.

Молдавия Фанлар академияси президенти депутат **А. А. Жученко** халқ хўжалигини ривожлантиришга республика олимларининг қўшаётган ҳиссаси тўғрисида гапирди. У қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришни интенсивлаш, кенг миқёсда концентрациялаш ва ихтисослаш шароитида фаннинг роли ва масъулияти анча ошганлигини таъкидлади.

Ҳозирги вақтда Молдавияда 13 та селекция-технология билан шуғулланувчи илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ишлаб турибди. Уларнинг иш тажрибаси аграр фанни ташкил этишнинг шундай шакли принципиал устунликка эга эканлигини тасдиқлади, деди нотиқ. Янги шароитда илмий тавсияларнинг комплекслиги ва технологияга мувофиқлиги анча ўсди.

Давлат планлари ва топшириқларини бажариш учун жавобгарликни кучайтириш, барча меҳнат коллективларида юксак уюшқоқлик, интизом бўлишига эришиш Арманистон касаба союз ташкилотининг асосий вазифасидир, деб уқтириб ўтди республика касаба союзлари Советининг раиси депутат **Л. Г. Саакян.**

Нотиқ, шунингдек республика саноатининг баъзи тармоқлари олдида турган проблемаларга тўхталиб ўтди. Станоксозлик саноати янгилашга муҳтождир. У ишлаб чиқараётган маҳсулотнинг бир қисми замонавий талабларга жавоб бермайди.

(Давоми тўртинчи бетда).

СССР Олий Советининг қарори

«СССРда ХАЛҚ КОНТРОЛИ ТЎҒРИСИДА»ГИ СССР ҚОНУНИНИ КУЧГА КИРИТИШ ТАРТИБИ ҲАҚИДА

«СССРда халқ контроли тўғрисида»ги СССР Қонунининг қабул этилиши муносабати билан Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

1. Қонуннинг 22-моддасига мувофиқ пул начетлари ёзиш асослари, миқдори ва тартиби СССР Олий Совети Президиуми томонидан белгилангунга қадар СССР Министрлар Советининг 1969 йил 4 август 612-сон қарори билан тасдиқланган «Халқ контроли комитетлари томонидан пул начетлари ёзиш қоидалари» қўлланилади.

2. Қонуннинг 24-моддаси учинчи қисмидаги қоида Қонун кучга киргунга қадар халқ контроли комитетлари берадиган жазо чораларига ҳам жорий этила беради.

3. СССР Олий Совети Президиуми ССР Иттифоқи Қонунларини «СССРда халқ контроли тўғрисида»ги СССР Қонунига мувофиқ ҳолга келтирсин.

4. СССР Министрлар Совети СССР ҳукуматининг қарорларини «СССРда халқ контроли тўғрисида»ги СССР Қонунига мувофиқ ҳолга келтирсин ва 1980 йил 1 июнгача мудофаа саноатида ҳамда СССР Қуролли Кучларида халқ контроли органларининг фаолиятини амалга ошириш тартибини белгилаб берсин.

5. Иттифоқдош республикаларнинг Олий Советларига иттифоқдош республикаларнинг Қонунларини «СССРда халқ контроли тўғрисида»ги СССР Қонунига мувофиқ ҳолга келтириш топширилсин.

6. СССРнинг «СССРда халқ контроли органлари тўғрисида»ги 1965 йил 9 декабрь Қонуни (СССР Олий Совети ведомостлари 1965 йил, 49-сон, 718-бет) ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1979 йил 30 ноябрь.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҚОНУНИ

СССРда ХАЛҚ КОНТРОЛИ ТЎҒРИСИДА

Бутун халқ манфаатлари ва иродасини ифода этувчи совет давлатида мамлакатнинг ягона хўжайини бўлган халқнинг ўзи контрол қилиш ҳуқуқига эгадир. Халқ контроли хўжалик ҳаётида ва социал-маданий қурилишда, ишлаб чиқариш ва тақсимот соҳасида, давлат аппарати фаолиятида жорий этилиб, совет социалистик умумхалқ давлати вазифалари ҳамда функцияларини амалга оширишда муҳим роль ўйнайди.

Халқ контроли органлари ўз фаолиятида совет кишиларининг ташаббуси ва социалистик онглилигига таянади. Уларнинг асосий кучи халқ контроли группалари, постлари ва комитетлари ишларида қатнашаётган. Коммунистик партия ва совет давлатининг қарорларини амалга оширишга эришаётган ишчилар, колхозчилар, хизматчилардир.

Совет жамиятининг сиёсий системасини янада ривожлантириш социалистик демократия формаларидан бири, халқ оммасини давлат ва жамоат ишларини бошқаришга жалб этишнинг таъсирчан воситаси бўлган халқ контролини кучайтиришни кўзда тутади.

I. Умумий қоидалар

1-модда. СССРда Халқ контроли — давлат ва жамоат контролининг бирга олиб борилиши

СССРда халқ контроли давлат контролини корхоналар, колхозлар, муассасалар ва ташкилотлардаги меҳнаткашларнинг жамоат контроли билан бирга қўшиб олиб боради.

Халқ контроли халқ депутатлари Советлари тузадиган ёки меҳнат коллективлари сайлайдиган халқ контроли органлари томонидан амалга оширилади.

Халқ контроли комитетлари составига давлат органлари ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, ишчилар, колхозчилар, хизматчилар, фан ва маданият арбоблари, оммавий ахборот воситаларининг ходимлари, халқ контроли органларининг раҳбар ходимлари ва активлари кирадилар.

Халқ контроли органларининг фаолияти Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг қарорлари, СССР Конституцияси, иттифоқдош республикаларнинг конституциялари, ушбу Қонун ва СССР ҳамда иттифоқдош республикаларнинг бошқа қонун актларига мувофиқ социалистик контролнинг ленинча принциплари асосида амалга оширилади.

2-модда. ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг халқ контроли тўғрисидаги қонунлари

Халқ контроли тўғрисидаги ССР Иттифоқи қонунлари СССР Конституциясига мувофиқ халқ контроли органларини ташкил этиш ва уларнинг фаолияти тартибини белгиловчи ушбу Қонундан ҳамда ССР Иттифоқининг бошқа қонун актларидан иборатдир.

Халқ контроли органларини ташкил этиш ва уларнинг фаолияти билан боғлиқ бўлган ҳамда СССР Конституцияси, иттифоқдош республика конституцияси, ССР Иттифоқи қонун актлари билан иттифоқдош республика ихтиёрига берилган масалалар иттифоқдош республика қонунлари асосида ҳал этилади.

3-модда. Халқ контроли органлари фаолиятининг асосий вазифалари ва йўналишлари

Халқ контроли органлари партия директиваларининг, совет қонунларининг ва ҳукумат қарорларининг бажарилишини мунтазам равишда текшириб туришлари, давлат манфаатларига зарар етказадиган ҳар қандай ҳолатларга қарши қатъий кураш олиб боришлари, гражданларда бутун жамият иши учун масъулият туйғуларини кучайтиришга ёрдам беришлари керак.

Халқ контроли органлари ўз компетенцияси доирасида қуйидаги асосий йўналишлар бўйича иш олиб борадилар:

1) иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат планларининг ва план топшириқларининг бажарилишини контрол қиладилар.

2) халқ хўжалиги резервларини қидириб топадилар, улардан фойдаланишга, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини оширишга, фан ва техника ютуқларини, илғор тажрибани ишлаб чиқаришга жорий этишга, меҳнат, материал ресурслари ва пул маблағларидан тежамли фойдаланишга, табиий ресурслардан рационал фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилишни яхшилашга эришадилар;

3) давлат интизомининг бузилишига қарши, маҳаллийчилик ва ишга маҳкамачилик назари билан қараш кўринишларига қарши, хўжасизлик ва исрофгарчиликка, сансалорлик ва бюрократизмга қарши, давлатни алдаш йўлидаги ҳар қандай уринишларга қарши, социалистик мулкка кўз олайтиришга қарши кураш олиб борадилар;

4) давлат аппаратининг ишини такомиллаштиришга, меҳнат ва бошқарувни илмий асосда ташкил этишга, давлат бошқаруви органларида қабул қилинган қарорларнинг ижросини текширишни яхшилашга ёрдам берадилар, идоравий контролнинг қандай йўлга қўйилганлигини текширадилар, унинг таъсирчанлигини оширишни таъминлайдилар;

5) гражданларнинг таклифлари, аризалари, шикоятларини кўриб чиқиш вақтида мансабдор шахсларнинг совет қонунларига риоя этишларини контрол қиладилар, бу иш министрликларда, давлат комитетларида, идораларда, корхоналарда, муассасаларда, ташкилотларда, шунингдек колхозлар, кооператив ва бошқа жамоат ташкилотларида қандай аҳволда эканлигини текшириб турадилар.

Халқ контроли органлари ўзларининг бутун фаолияти билан корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотлар, министрликлар, давлат комитетлари ва идораларнинг ишини яхшилашга, уларнинг ходимларини давлат интизоми ва социалистик қонунчиликка қатъий риоя қилиш руҳида тарбиялашга ёрдам беришлари, мансабдор шахсларнинг ишда хато ва нуқсонларга йўл қўймасликларига, аниқланган камчиликларни йўқотишга эришишлари лозим.

Халқ контроли органлари камчилик ёки бузилишларга йўл қўйишда айбдор бўлган шахсларни ўртоқларча танқид қилиш, уларнинг нотўғри хатти-ҳаракатларини муҳокама қилиш йўли билан, шунингдек ушбу Қонунга мувофиқ уларни жавобгарликка тортиш воситаси билан уларга таъсир ўтказадилар.

4-модда. Халқ контроли органларининг фаолиятида социалистик қонунчиликка риоя қилиниши

Халқ контроли органларининг фаолияти социалистик қонунчиликка қаттиқ риоя қилишга асосланиб, ҳуқуқ-тартиботни, жамият манфаатларини, гражданларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини муҳофаза этишга ёрдам беради.

5-модда. Демократик централизм — халқ контроли органларини ташкил этиш ва уларнинг фаолияти принципи

Халқ контроли органларини ташкил этиш ва уларнинг фаолияти демократик централизм принципларига мувофиқ қурилади. Барча халқ контроли органлари тегишли халқ депутатлари Советлари томонидан тузилади ёки меҳнат коллективлари томонидан сайланади; халқ контроли органлари Советлар ва меҳнат коллективлари олдида, шунингдек халқ контролининг юқори органлари олдида мунтазам равишда ҳисоб бериб турадилар: халқ контроли юқори органларининг қарорлари қуйи органлар учун мажбурийдир: халқ контроли юқори органларининг раҳбарлиги жойлардаги халқ контроли органларининг ташаббуси ва ижодий активлиги билан, улардан ҳар бирининг ўз зиммаларига юкланган вазифаларни бажариш учун жавобгарлиги билан боғлаб олиб борилади.

6-модда. Халқ контроли органлари ишида коллективчилик

Халқ контроли органлари коллективчилик асосида иш олиб борадилар. Бу коллективчилик меҳнаткашларни контрол ишига кенг жалб этишда, текшириш натижаларини коллегиал тарзда муҳокама қилишда, камчиликларнинг олдини олиш ва уларни йўқотиш чораларини белгилашда, камчилик ёки бузилишларга йўл қўйган шахсларни жавобгарликка тортиш тўғрисидаги масалаларни ҳал этишда ўз ифодасини топади.

7-модда. Халқ контролининг ошкоралиги

Халқ контролининг ошкоралиги контролнинг таъсирчан бўлиши учун зарур шартдир. Халқ контроли органлари текшириш натижалари ва улар юзасидан кўрилган тадбирлар ҳақида меҳнат коллективларини хабардор қилиб турадилар, ўз иши тўғрисида йиғилишларда, матбуотда, телевидение ва радио орқали аҳолига мунтазам равишда ахборот бериб турадилар.

8-модда. Халқ контроли органларининг халқ депутатлари советлари комиссиялари ва давлат органлари билан биргаликда иш олиб боришлари

Халқ контроли органлари ўз ишини халқ депутатлари Советларининг доимий комиссиялари ва бошқа комиссиялар билан ўзаро боғланган ҳолда олиб борадилар.

Халқ контроли органлари ўз зиммаларига юкланган вазифаларни амалга ошириш вақтида тегишли давлат органлари билан алоқа боғлаб иш кўрадилар.

9-модда. Халқ контроли органларининг прокуратура, ички ишлар, юстиция, давлат арбитражи органлари ва судлар билан ўзаро муносабатлари

Халқ контроли органлари прокуратура, ички ишлар, юстиция, давлат арбитражи органлари ва судлар билан алоқа боғлаб, давлат интизоми ва социалистик қонунчиликнинг бузилишига қарши кураш олиб борадилар.

Халқ контроли органларининг фаолияти судлар ва прокуратура органларининг, шунингдек ички ишлар, юстиция ва давлат арбитражи органларининг одил судлов ишларини юргизиш, прокурор назоратини амалга ошириш, суриштирув ва дастлабки тергов олиб бориш, хўжалик низоларини кўриб чиқиш билан боғлиқ бўлган ишларига нисбатан жорий этилмайди.

10-модда. Жамоат ташкилотларининг халқ контроли органлари фаолиятидаги иштироки

Касаба союзлари, Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзи ташкилотлари ва бошқа жамоат ташкилотлари халқ контроли органларининг фаолиятида шу органлардаги ўз вакиллари орқали, шунингдек контролни амалга ошириш юзасидан улар билан биргаликда иш кўриш йўли билан қатнашадилар.

II. Халқ контроли органларининг системаси, тузилиш тартиби ва функциялари

11-модда. СССРда халқ контроли органлари системаси

Халқ контроли органлари — СССР Халқ контроли комитети, иттифоқдош республикалар халқ контроли комитетлари, автоном республикалар, ўлка, область, халқ контроли комитетлари автоном область ва автоном округларнинг халқ контроли комитетлари, район, шаҳар ва шаҳарлардаги район халқ контроли комитетлари, халқ депутатлари посёлка, қишлоқ Советлари ҳузуридаги халқ контроли группалари, корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотлар ҳарбий қисмлардаги халқ контроли комитетлари, группалари ва постлари — СССРда халқ контроли органларининг ягона системасини ташкил этади.

12-модда. СССР халқ контроли комитети

СССР Халқ контроли комитети СССР Олий Совети томонидан Комитет Раиси, Раисининг биринчи ўринбосари, Раис ўринбосарлари ва Комитет аъзоларидан иборат составда беш йил муддатга тузилади. СССР Халқ контроли комитетининг раиси СССР ҳукумати составига киритилади. СССР Олий Советининг сессиялари ўртасидаги даврда СССР Халқ контроли комитетининг состави зарурат бўлган тақдирда кейинчалик СССР Олий Советининг тасдиғига киритиш шарти билан, СССР Олий Совети Президиуми томонидан ўзгартирилади.

СССР Халқ контроли комитети ўз фаолиятини СССР Олий Совети, унинг Президиуми ва СССР Министрлар Совети раҳбарлигида амалга оширади.

СССР Халқ контроли комитети ўзининг фаолияти ҳақида СССР Олий Советига ўз ваколати даврида камида бир марта ҳисоб беради ва бу хусусда СССР Олий Совети Президиумига мунтазам равишда ахборот бериб туради. СССР Халқ контроли комитетининг хўжалик ва социал-маданий қурилиш соҳасида ҳамда давлат бошқарувининг бошқа соҳаларида контролни амалга ошириш борасидаги ишини СССР Министрлар Совети йўналтириб туради. СССР Халқ контроли комитети ўз фаолияти тўғрисида СССР Министрлар Советига мунтазам равишда ахборот бериб туради.

СССР Халқ контроли комитети СССР иттифоқ — республика органи бўлиб, мамлакатда халқ контроли органлари системасига бошчилик қилади, уларнинг ишини бирлаштириб ва йўналтириб туради, амалдаги қонунларнинг халқ контролининг барча органлари томонидан тўғри қўлланилишини таъминлайди.

СССР Халқ контроли комитети халқ контроли органлари зиммасига юкланган вазифаларга мувофиқ, СССР министрликлари, давлат комитетлари ва идораларида, шунингдек иттифоқдош ҳамда автоном республикаларнинг министрликлари, давлат комитетлари ва идораларида, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг бўлимлари ва бошқармаларида, корхоналар, колхозлар, муассасалар ва ташкилотларда контролни амалга оширади.

СССР Халқ контроли комитети текшириш натижалари асосида, масалаларнинг характерини эътиборга олган ҳолда, тегишли бўлишига қараб, СССР Министрлар Совети ёки СССР Олий Совети Президиумига таклифлар киритади ва улар олдига тақдимномалар билан киради.

13-модда. Иттифоқдош республикалар халқ контроли комитетлари

Иттифоқдош республика Халқ контроли комитети иттифоқдош республика Олий Совети томонидан комитет Раиси, Раиснинг биринчи ўринбосари, Раис ўринбосарлари ва Комитет аъзоларидан иборат составда беш йил муддатга тузилади. Иттифоқдош республика Халқ контроли комитетининг Раиси иттифоқдош республика Ҳукумати составига киритилади. Иттифоқдош республика Олий Советининг сессиялари ўртасидаги даврда иттифоқдош республика Халқ контроли комитетининг состави зарурат бўлган тақдирда кейинчалик иттифоқдош республика Олий Советининг тасдиғига киритиш шарти билан, иттифоқдош республика Олий Совети Президиуми томонидан ўзгартирилади.

Иттифоқдош республика Халқ контроли комитети ўз фаолиятини иттифоқдош республика Олий Совети, унинг Президиуми ва иттифоқдош республика Министрлар Советининг, шунингдек СССР Халқ контроли комитетининг раҳбарлигида амалга оширади.

Иттифоқдош республика Халқ контроли комитети ўзининг фаолияти ҳақида иттифоқдош республика Олий Советига ўз ваколати даврида камида бир марта ҳисоб беради ва бу ҳусусда иттифоқдош республика Олий Совети Президиумига мунтазам равишда ахборот бериб туради. Иттифоқдош республика Халқ контроли комитетининг хўжалик ва социал-маданий қурилиш соҳасида ҳамда давлат бошқарувининг бошқа соҳаларида контролни амалга ошириш борасидаги ишини иттифоқдош республика Министрлар Совети йўналтириб туради. Иттифоқдош республика Халқ контроли комитети ўз фаолияти тўғрисида иттифоқдош республиканинг Министрлар Советига мунтазам равишда ахборот бериб туради.

Иттифоқдош республика Халқ контроли комитети иттифоқдош республиканинг иттифоқ-республика органи бўлиб, халқ контроли қуйи органларининг ишига раҳбарлик қилади ва халқ контроли органлари зиммасига юкланган вазифаларга мувофиқ иттифоқдош республика министрликларида, давлат комитетлари ва идораларида, шунингдек автоном республикалар министрликлари, давлат комитетлари ва идораларида, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг бўлимлари ва бошқармаларида, иттифоқдош республика территориясида жойлашган корхоналар, колхозлар, муассасалар ва ташкилотларда, уларнинг қайси идорага бўйсунишидан қатъи назар, контролни амалга оширади.

Иттифоқдош республика Халқ контроли комитети текшириш натижалари асосида, масалаларнинг характерини эътиборга олган ҳолда, тегишли бўлишига қараб, иттифоқдош республика Министрлар Советига ёки иттифоқдош республика Олий Совети Президиумига таклифлар киритади ва улар олдига тақдимномалар билан киради: зарур бўлган тақдирда СССР министрликлари, давлат комитетлари ва идоралари олдига улар томонидан ҳал қилиниши талаб этиладиган масалаларни қўяди.

14-модда. Автоном республикалар халқ контроли комитетлари

Автоном республика Халқ контроли комитети автоном республика Олий Совети томонидан комитет Раиси, Раис ўринбосарлари ва Комитет аъзоларидан иборат составда беш йил муддатга тузилади. Автоном республика Халқ контроли комитетининг Раиси автоном республика Ҳукуматининг составига киритилади. Автоном республика Олий Советининг сессиялари ўртасидаги даврда автоном республика Халқ контроли комитетининг состави зарурат бўлган тақдирда, кейинчалик автоном республика Олий Советининг тасдиғига киритиш шарти билан автоном республика Олий Совети Президиуми томонидан ўзгартирилади.

Автоном республика Халқ контроли комитети ўз фаолиятини автоном республика Олий Совети, унинг Президиуми ва автоном республика Министрлар Советининг, шунингдек СССР ва иттифоқдош республика Халқ контроли комитетларининг раҳбарлигида амалга оширади.

Автоном республика Халқ контроли комитети ўзининг фаолияти ҳақида автоном республика Олий Советига ўз ваколати даврида камида бир марта ҳисоб беради ва бу хусусда автоном республика Олий Совети Президиумига мунтазам равишда ахборот бериб туради. Автоном республика Халқ контроли комитетининг хўжалик ва социал-маданий қурилиш соҳасида ҳамда давлат бошқарувининг бошқа соҳаларида контролни амалга ошириш борасидаги ишини автоном республика Министрлар Совети йўналтириб туради. Автоном республика халқ контроли комитети ўз фаолияти тўғрисида автоном республиканинг Министрлар Советига мунтазам равишда ахборот бериб туради.

Автоном республика Халқ контроли комитети халқ контроли қуйи органларининг ишига раҳбарлик қилади ва халқ контроли органлари зиммасига юкланган вазифаларга мувофиқ автоном республика министрликларида давлат комитетлари ва идораларида, шунингдек халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг бўлимлари ва бошқармаларида, автоном республика территориясида жойлашган корхоналар, колхозлар, муассасалар ва ташкилотларда, уларнинг қайси идорага бўйсунишидан қатъи назар контролни амалга оширади.

Автоном республика Халқ контроли комитети текшириш натижалари асосида, масалаларнинг характерини эътиборга олган ҳолда, тегишли бўлишига қараб, автоном республика Министрлар Советига ёки автоном республика Олий Совети Президиумига таклифлар киритади ва улар олдига тақдимномалар билан киради: зарурат туғилган тақдирда иттифоқдош республика ёки ССР Иттифоқи министрликлари, давлат комитетлари ва идоралари олдига улар томонидан ҳал қилиниши талаб этиладиган масалаларни қўяди.

15-модда. Ўлка, область халқ контроли комитетлари, автоном областлар ва автоном округлар халқ контроли комитетлари, район, шаҳар ва шаҳарлардаги район халқ контроли комитетлари

Ўлка, область халқ контроли комитетлари, автоном областлар ва автоном округлар халқ контроли комитетлари, район, шаҳар ва шаҳарлардаги район халқ контроли комитетлари тегишли халқ депутатлари Советлари томонидан комитетларнинг раислари, раис ўринбосарлари ва аъзоларидан иборат составда икки ярим йил муддатга тузилади.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатиб ўтилган халқ контроли комитетлари ўзларини тузган халқ депутатлари Советларига ҳисоб бериб турадилар, уларнинг компетенциясини белгиловчи қонунларга мувофиқ ана шу Советларнинг, шунингдек халқ контроли юқори комитетларининг раҳбарлигида ишлайдилар.

Ўлка, область халқ контроли комитетлари, автоном областлар ва автоном округларнинг Халқ контроли комитетлари, район, шаҳар ва шаҳарлардаги район халқ контроли комитетлари халқ контролининг қуйи комитетлари, группалари ва постлари ишига раҳбарлик қиладилар ҳамда Халқ контроли органлари зиммасига юкланган вазифаларга мувофиқ ўлка, область, округ, шаҳар, район территориясида жойлашган корхоналарда, колхозларда, муассасаларда ва ташкилотларда, уларнинг қайси идорага бўйсунишидан қатъи назар, шунингдек уларни тузган халқ депутатлари Советлари ва қуйи Советлар ижроия комитетларининг бўлимлари ва бошқармаларида контролни амалга оширадилар.

Халқ депутатлари маҳаллий Советлари тузадиган халқ контроли комитетлари текшириш натижалари асосида тегишли Халқ депутатлари Советлари ҳамда уларнинг ижроия комитетларига таклифлар киритадилар ва улар олдига тақдимномалар билан кирадилар. зарурат бўлган тақдирда автоном республика, иттифоқдош республика ва ССР Иттифоқи министрликлари, давлат комитетлари ва идоралари олдига улар томонидан ҳал қилиниши талаб этиладиган масалаларни қўядилар.

16-модда. Халқ депутатлари посёлка, қишлоқ Советлари ҳузуридаги халқ контроли группалари

Халқ депутатлари посёлка, қишлоқ Совети ҳузуридаги халқ контроли группаси халқ депутатлари посёлка, қишлоқ Совети томонидан Совет территориясида истиқомат қилувчи гражданлар орасидан икки ярим йил муддатга тузилади. Халқ депутатлари посёлка, қишлоқ Совети ҳузуридаги халқ контроли группаси шу группани тузган Советга ҳисоб бериб туради, бу Советнинг ва унинг ижроия комитетининг қарорларига, шунингдек халқ контроли юқори комитетларининг кўрсатмаларига амал қилади.

Халқ депутатлари посёлка, қишлоқ Советлари ҳузуридаги халқ контроли группаси Совет компетенциясига тааллуқли масалалар юзасидан контролни амалга оширади ва халқ контроли органлари зиммасига юкланган вазифаларга мувофиқ зарур бўлган тақдирда Совет ёки унинг ижроия комитети муҳокамасига улар ҳал қилиши талаб этиладиган масалаларни киритади. Халқ контроли группаси ўз ишини Совет территориясида жойлашган корхоналар, колхозлар, муассасалар ва ташкилотлардаги халқ контроли групаларининг фаолияти билан мувофиқлаштириб олиб боради.

17-модда. Корхоналар, колхозлар, муассасалар ва ташкилотлардаги Халқ контроли комитетлари, группалари ва постлари

Корхона, колхоз, муассаса, ташкилотдаги халқ контроли группаси меҳнат коллективининг йиғилишида сайланади, ишлаб чиқариш шароитларига кўра, умумий йиғилишни чақириш иложи бўлмаган жойларда эса коллектив вакилларининг конференциясида, колхозда вакиллар йиғилишида сайланади. Цехларда, участкаларда, бригадаларда, бўлимларда ва корхона, колхоз, муассаса ташкилотининг бошқа бўлинмаларидаги халқ контроли группалари ёки постлари меҳнат коллективлари томонидан худди шу тартибда сайланади. Группалар ва постлар очиқ овозга қўйиш йўли билан икки-уч йил муддатга сайланади.

Ишлаб чиқариш, илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, йирик корхона, муассаса, ташкилотда ҳар бир айрим ҳолда СССР Халқ контроли комитетининг руҳсати билан халқ контроли группаси ўрнига комитет раиси, раис ўринбосарлари ва аъзоларидан иборат составда Халқ контроли комитети сайланиб, кейинчалик бу состав халқ депутатлари тегишли район, шаҳар Совети томонидан, шаҳардаги район Совети томонидан тасдиқлаб қўйилиши мумкин. Бирлашма, корхона, муассаса, ташкилотнинг халқ контроли комитети ўз вазифаларини амалга ошириш чоғида бирлашма, корхона, муассаса, ташкилот доирасида район (шаҳар) халқ контроли комитетининг ҳуқуқларидан фойдаланади.

Корхоналар, колхозлар, муассасалар ва ташкилотларнинг халқ контроли комитетлари ва группалари ўзларини сайлаб қўйган коллективларга ҳисоб берадилар, уларнинг топшириқларини бажарадилар, халқ контроли юқори органларининг кўрсатмаларига амал қиладилар, структурали бўлинмаларда тузилган группалар ва постларнинг фаолиятини йўналтириб турадилар.

18-модда. Халқ контролерлари

Энг актив ва обрўли ишчилар, колхозчилар, хизматчилар, олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг ўқувчилари, шунингдек пенсионерлар ва уй-рўзғор ишидаги аёллар корхоналар, колхозлар, муассасалар ва ташкилотлардаги халқ контроли комитетлари группалари ва постларига сайланадилар, халқ депутатлари посёлка, қишлоқ Советлари ҳузуридаги халқ контроли группаларига эса уларнинг номзоди кўрсатилади.

Халқ контролёри бўлиш — буюк шараф ва фахрли бурчдир. Ўз фаолиятида ҳар бир халқ контролери ўзига кўрсатилган ишончни оқлаши, давлат ва жамоат манфаатларини ҳимоя қилиш тўғрисида гап борганида талабчан ва принципиал бўлиши, халқ бойлигини авайлаб сақлаш ва кўпайтириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилиши, меҳнатсеварлик, юксак онглилик, уюшқоқлик ва интизомлилик намуналарини кўрсатиши лозим.

III. Халқ контроли органларининг фаолиятини ташкил этиш ва уларнинг ваколатлари

19-модда. Халқ контроли комитетларида ишнинг ташкил этилиши

Халқ контроли комитетлари ишчилар, колхозчилар, халқ хўжалик мутахассисларини жалб этган ҳолда, давлат бошқаруви органлари, касаба союз, комсомол ташкилотларининг вакиллари, оммавий ахборот воситалари ходимлари, кооператив ва бошқа жамоат ташкилотлари ревизия комиссияларининг аъзолари иштирокида айрим корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотларда, шунингдек район, шаҳар, автоном округ, автоном область, область, ўлка, автоном республика, иттифоқдош республика, халқ хўжалиги тармоғи доирасида текшириш, кузатув ишлари ва рейдлар ўтказадилар.

Халқ контроли комитетлари текшириш натижалари юзасидан корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотлар, министрликлар, давлат комитетлари, идораларнинг ишида аниқланган камчиликларни бартараф этиш тадбирларини ўз ваколатлари доирасида белгиланган ҳолда қарорлар қабул қиладилар.

Халқ контроли комитетлари гражданлардан комитетларга тушадиган таклифлар, аризалар ва шикоятларни ССР Иттифоқи қонунларида белгиланган муддатларда кўриб чиқадилар, ана шу таклиф, ариза ва шикоятларда қўйилган масалаларни ҳал этиш чораларини кўрадилар, гражданларни қабул қиладилар. Гражданларни одатда комитетларнинг раислари, раис ўринбосарлари, комитет аъзолари, меҳнаткашларнинг шикоят ва таклифларини кўриб чиқиш бюросининг ходимлари ҳамда комитетлар аппаратининг бошқа штатдаги ва штатсиз ходимлари қабул қиладилар.

Халқ контроли комитетлари юридик шахс ҳуқуқларидан фойдаланадилар ва уларнинг белгиланган нусхадаги гербли печати бўлади.

20-модда. Халқ контроли комитетларининг структураси, штатлари ва уларни маблағ билан таъминлаш

СССР Халқ контроли комитети аппаратининг структураси ва ходимларининг сони, шунингдек халқ контроли комитетлари штатдаги ходимларининг умумий сони СССР Министрлар Совети томонидан тасдиқланади.

СССР Халқ контроли комитети комитет марказий аппарати структурасини қисман ўзгартириш ва унинг штат жадвалини шу аппарат учун белгиланган ходимлар миқдори ва иш ҳақи фонди доирасида мансаб окладлари схемасига риоя қилган ҳолда тасдиқлаш ҳуқуқига эгадир.

Иттифоқдош, автоном республикалар халқ контроли комитетлари, ўлка, область халқ контроли комитетлари, автоном областлар ва автоном округлар, районлар, шаҳарлар ва шаҳарлардаги районлар халқ контроли комитетларининг структураси ва штатлари халқ контроли органлари ходимларининг умумий миқдори доирасида иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари томонидан СССР халқ контроли комитети билан келишиб туриб тасдиқланади.

Халқ контроли комитетларида штатли аппарат билан бир қаторда халқ хўжалиги тармоқлари, социал-маданий қурилиш соҳалари, иш йўналишлари бўйича жамоатчилик асосида ишловчи бўлимлар, комиссиялар ташкил этилади, меҳнаткашларнинг шикоят ва таклифларини кўриб чиқиш бюроси тузилади. Бўлимлар, комиссиялар, шикоят ва таклифларни кўриб чиқиш бюроларининг штатсиз ходимлари корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотларнинг партия, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари тавсияларига биноан халқ контроли комитетлари томонидан тасдиқланади.

Халқ контроли комитетлари иттифоқ бюджети маблағлари ҳисобидан таъминланади.

21-модда. Халқ контроли группалари ва постларида ишнинг ташкил этилиши

Халқ контроли группаси аъзоларининг умумий йиғилиши очиқ овоз бериш йўли билан группа раисини, унинг ўринбосарларини, зарур бўлган ҳолларда эса группа бюросини сайлайди. группалар фаолиятининг айрим масалалари юзасидан секторлар комиссиялар тузади. Халқ контроли постининг раҳбари пост аъзоларининг йиғилишида сайланади ва уларнинг ишини ташкил қилади. Группа ва постларнинг аъзолари ўз фаолиятини жамоатчилик асосида амалга оширадилар.

Халқ контроли группалари ва постлари корхоналарда, колхозларда, муассасаларда, ташкилотларда ишчилар, колхозчилар, мутахассислар, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг вакиллари иштирокида текширишлар, рейдлар, кўриклар ўтказадилар, уларнинг якунларини муҳокама қиладилар, вужудга келган масалаларни маъмурият, жамоат ташкилотлари, меҳнат коллективлари муҳокамасига қўядилар, уларнинг таклифларини ва тавсияларини маъмурият қандай бажараётганини контрол қиладилар.

Халқ контроли группалари ва постлари ўз фаолияти тўғрисида шу группа ва постларни сайлаган коллективлар олдида ёки уларни тузган халқ депутатлари Советлари олдида йилига камида бир марта ҳисоб берадилар, уларга контролни амалга ошириш юзасидан олиб борган ишлари ва ўзларига берилган топшириқларнинг бажарилиши тўғрисида мунтазам ахборот бериб турадилар. Ўзига билдирилган ишончни оқламаган группа, пост аъзоси уни сайлаган коллектив томонидан муддатидан илгари группа, пост составидан чақириб олиниши ёки халқ депутатлари тегишли Совети томонидан группа составидан чиқарилиши мумкин.

Халқ депутатлари посёлка, қишлоқ Советларининг ижроия комитетлари, корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг маъмурияти, колхозларнинг ва бошқа кооператив ташкилотларининг правлениелари шунингдек бирлашмалар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар халқ контроли группаларининг, халқ контроли комитетларининг фаолияти учун зарур шарт-шароитлар яратиб берадилар, уларга хоналар, транспорт ва алоқа воситалари ажратиб берадилар, техникавий хизмат кўрсатилишини, ёзув-чизув ишлари олиб борилишини таъминлайдилар.

22-модда. Халқ контроли комитетларининг ҳуқуқлари

Халқ контроли комитетлари ўз зиммаларига юклатилган вазифаларга мувофиқ ва ўз компетенцияси доирасида:

текширилаётган корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотлар, министрликлар, давлат комитетлари, идораларда ҳужжатлар, материаллар билан танишиш ва бошқа зарур ахборотларни олиш;

текширишлар муносабати билан корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотлар, министрликлар, давлат комитетлари, идораларнинг раҳбарларидан зарур ҳужжат ва материалларни талаб қилиб олиш, очиб ташланган камчиликлар хусусида ёзма изоҳ талаб қилиш, текширишларнинг якунлари юзасидан уларнинг докладларини тинглаш;

зарурат туғилган тақдирда корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотларнинг молиявий-хўжалик фаолиятини ревизия қилиш, шунингдек ишлаб чиқариш-техникавий экспертизалар ўтказиш ҳақида тегишли органларга ёки мансабдор шахсларга бажарилиши мажбурий бўлган топшириқлар бериш ҳуқуқига эгадирлар.

Давлат интизоми ёки совет қонуни талаблари бузилганлиги аниқланган тақдирда халқ контроли комитетлари:

1) мансабдор шахслар йўл қўйган камчиликларни кўрсатиш, уларни огоҳлантириш, уларга аниқланган нуқсонларни тугатиш мажбуриятини юклаш, бу камчилик-нуқсонлар тўғрисидаги материалларни меҳнат коллективлари, жамоат ташкилотлари муҳокамасига, давлат бошқаруви органлари кўриб чиқиши учун киритиш:

2) корхоналар, муассасалар, ташкилотлар раҳбарлари, колхозларнинг правлениелари ёки юқори органлари олдига мансабдор шахсларнинг корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотларнинг қонуний манфаатларига хилоф бўлган ёки гражданларнинг ҳуқуқларига путур етказадиган фармойишларини бекор қилиш тўғрисидаги масалаларни қўйиш; башарти мансабдор шахсларнинг очиқдан-очиқ ғайри қонуний фармойишлари ва ножўя ҳаракатлари давлат ёки жамоат манфаатларига ёҳуд гражданларнинг ҳуқуқларига катта зарар етказиши мумкин бўлса, шу фармойиш ва ҳаракатларни тўхтатиб қўйиб, бу ҳақда тегишли корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотларнинг раҳбарларига ёки юқори органларга зарур чоралар кўриш учун хабар қилиш:

3) айбдор мансабдор, шахсларга жазо бериш (танбеҳ бериш, хайфсан, қаттиқ ҳайфсан эълон қилиш):

4) давлатга, колхозларга, кооператив ташкилотларга ва бошқа жамоат ташкилотларига моддий зарар етказган мансабдор шахсларга пул начет қилиш (пул начет қилиш асослари, миқдори ва тартиби СССР Олий Совети Президиуми томонидан белгиланади).

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҚОНУНИ

СССРда ХАЛҚ КОНТРОЛИ ТЎҒРИСИДА

5) Партия ва ҳукумат қарорларининг бажарилишини барбод қилишга, давлат интизомини, социалистик қонунчиликни қўпол равишда бузишга, шунингдек давлат, ташкилот ва гражданларнинг манфаатларига катта зарар етказган бюрократизм ва сансалорликка йўл қўйган мансабдор шахсларни эгаллаб турган лавозимларидан четлаштириш ҳуқуқига эгадирлар. Эгаллаб турган лавозимидан халқ контроли комитети томонидан четлатилган шахсни вазифасидан бўшатиш ёки лавозимини пасайтириш тегишли орган ёки раҳбар томонидан амалдаги қонунларга биноан амалга оширилади.

Мансабдор шахсларнинг текширишда аниқланган ва жиноий жавобгарликка тортилиши лозим бўлган ўғирликлари, суиистеъмол қилганликлари ва бошқа ножўя ҳаракатлари тўғрисидаги материаллар Халқ контроли комитетлари томонидан прокуратура органларига топширилади.

23-модда. Халқ контроли комитетлари томонидан жавобгарлик чораларини қўлланиш тартиби

Халқ контроли комитетлари ушбу Қонуннинг 22-моддаси иккинчи қисмида кўзда тутилган жавобгарлик чораларини меҳнат қонунларига биноан меҳнат низолари ўзлари бўйсунувчи юқори органлар томонидан ҳал этиладиган корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг мансабдор шахсларига, шунингдек колхозларнинг тегишли мансабдор шахсларига нисбатан татбиқ этишга ҳақлидирлар.

Мансабдор шахсларнинг жавобгарлиги тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш вақтида Халқ контроли комитетлари шу шахсларнинг изоҳларини тинглайдилар.

Автоном округларнинг Халқ контроли комитетлари, район, шаҳар, шаҳарлардаги район Халқ контроли комитетлари, бирлашмалар, корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг Халқ контроли комитетлари пул начёт қилиш ва мансабдор шахсларни эгаллаб турган вазифаларидан четлаштириш тўғрисидаги қарорларини ҳар бири алоҳида ҳолда тегишли автоном область, область, ўлка, автоном республика Халқ контроли комитетининг, областларга бўлинмаган иттифоқдош республикаларда эса иттифоқдош республика Халқ контроли комитетининг ижозати билан қабул қиладилар.

Халқ контроли комитетларининг мансабдор шахсларни жавобгарликка тортиш тўғрисидаги қарорлари тегишли меҳнат коллективларига маълум қилинади ёки матбуотда эълон этилади.

24-модда. Халқ контроли комитетларининг жавобгарликка тортиш тўғрисидаги қарорлари хусусида шикоят бериш ва улар берган жазоларни олиб ташлаш тартиби

Халқ контроли комитетининг жазо бериш, пул начёт қилиш, эгаллаб турган лавозимидан четлаштириш тўғрисидаги қарори ҳусусида шу қарор чиқарилган кундан бошлаб ўн кунлик муддатда мансабдор шахс томонидан Халқ контроли юқори комитетига ёки қарор чиқарган Халқ контроли комитетига раҳбарлик қилувчи бошқа органга шикоят берилиши мумкин.

Мансабдор шахсни жавобгарликка тортиш тўғрисидаги қарор устидан берилган шикоят амалдаги қонунларда белгиланган тартибда ва муддатларда кўриб чиқилади.

Башарти жазо берилган кундан бошлаб бир йил мобайнида мансабдор шахсга Халқ контроли комитети томонидан янги жазо берилмаса, у жазоланмаган ҳисобланади.

Агарда мансабдор шахс жазоланишга сабаб бўлган ўз камчилигини бартараф қилган бўлса, жазога тортилган шу шахснинг аризасига ёки тегишли министрлик, Давлат комитети, идора, корхона, колхоз, муассаса, ташкилотнинг илтимосномасига, шунингдек халқ контроли органининг ташаббусига биноан, унинг жазоси бир йил ўтмасдан олиб ташланиши мумкин.

25-модда. Халқ контроли группаларининг ҳуқуқлари

Корхоналар, колхозлар, муассасалар ташкилотлардаги, халқ депутатлари посёлка, қишлоқ Советлари ҳузуридаги халқ контроли группалари ўз зиммаларига юклатилган вазифаларга мувофиқ:

текшириш ўтказиш чоғида текширилаётган объектлардаги ишларнинг аҳволини, ишлаб чиқариш ва молиявий-хўжалик фаолиятининг ҳисоб-китоб ва ҳисоботнинг ҳолатини характерловчи ҳужжатлар ва материаллар билан танишиш:

текшириш якунларига биноан белгиланган планлар ва топшириқларни бажармасликда айбдор бўлган, давлат ва ишлаб чиқариш интизомини бошқача тарзда бузишга, бюрократизм ва сансалорликка, хўжасизлик ва исрофгарчиликка, суиистеъмолга ва бошқа ножўя ҳаракатларга йўл қўйган шахсларнинг изоҳларини тинглаш:

корхона, колхоз, муассаса, ташкилот фаолиятини текшириш ёки ревизия қилиш тўғрисида ва бошқа масалалар юзасидан Халқ контроли комитетларининг муҳокамасига таклифлар киритиш;

корхоналар, колхозлар, муассасалар ва ташкилотларнинг ишлаб чиқариш ва молиявий хўжалик фаолиятини Халқ контроли комитетлари ва бошқа органлар томонидан текширишда ва ревизия қилишда қатнашиш:

зарур ҳолларда текшириш натижаларидан келиб чиқадиган масалалар билан тегишли давлат бошқарув органларига мурожаат қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

Давлат интизоми ёки Совет Қонуни талаблари бузилганлиги аниқланган тақдирда корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотлардаги, халқ депутатлари посёлка, қишлоқ Советлари ҳузуридаги халқ контроли группалари:

1). Айбдор шахсларга жамоат танбеҳи эълон қилиш, уларга камчиликларни тугатиш юзасидан кўрилаётган тадбирлар тўғрисида меҳнат коллективи олдида ахборот бериш мажбуриятини юклаш, ходимларнинг ножўя ҳаракатлари тўғрисидаги ишларни ўртоқлик судларининг муҳокамасига топшириш:

2). Айбдор ходимларни жавобгарликка тортиш тўғрисидаги масалаларни корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотларнинг маъмурияти ва жамоат ташкилотлари олдига қўйиш:

3). Мансабдор шахсларга пул начёт қилиш ва уларга нисбатан ушбу Қонуннинг 22-моддаси иккинчи қисмида кўзда тутилган бошқа жавобгарлик тадбирларини қўлланиши тўғрисида Халқ контроли комитетлари муҳокамасига таклифлар киритиш ҳуқуқига эгадирлар.

Цехлар, участкалар, бригадалар, бўлимларда тузилган халқ контроли группалари ва постлари мазкур моддада кўзда тутилган ҳуқуқлардан корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотларнинг тегишли бўлинмалари доирасида фойдаланадилар.

26-модда. СССР Мудофаа саноати ва Қуролли Кучларидаги халқ контроли органларининг фаолияти

СССР Мудофаа саноати ва Қуролли Кучларидаги халқ контроли органларининг фаолияти ушбу Қонун асосида СССР Министрлар Совети томонидан белгилаб берилган тартибда амалга оширилади.

27-модда. Мансабдор шахсларнинг халқ контроли органлари фош этган камчиликларни бартараф қилишга мажбурлиги

Корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотлар, министрликлар, Давлат комитетлари ва идораларнинг раҳбарлари халқ контроли органларининг таклиф ва тавсияларини кечиктирмай дарҳол кўриб чиқиш, очиб ташланган нуқсонлар ва камчиликларни бартараф этиш ва бунинг натижалари тўғрисида белгиланган муддатларда халқ контроли органларига ахборот беришга мажбурдирлар.

28-модда. Халқ контроли комитетлари штатсиз ходимларини комитетларнинг топшириқларини бажариш учун ишлаб чиқариш ёки хизмат вазифасидан озод қилиш.

Халқ контроли комитетлари бўлимларининг, комиссияларининг, меҳнаткашлардан тушган шикоят ва таклифларни кўриб чиқиш бюроларининг штатсиз ходимлари зарур ҳолларда корхоналар, колхозлар, муассасалар, ташкилотларнинг раҳбарлари билан келишилиб, иш жойидаги ўртача иш ҳақи сақланиб қолган ҳамда халқ контроли комитетларининг топшириқларини бажариш билан боғлиқ бўлган командировка харажатлари тўланган ҳолда бир йилда икки ҳафтагача бўлган муддатга ишлаб чиқариш ёки хизмат вазифаларини бажаришдан озод қилинадилар.

29-модда. Халқ контролерларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш

Халқ контролерлари зиммасига юкланган вазифаларни бажаришда уларга қаршилик қилинса, контролни амалга ошириш фаолияти муносабати билан улар таъқиб этилса, бунда айбдор бўлган шахслар жавобгарликка тортиладилар.

Корхона, колхоз, муассаса, ташкилот халқ контроли группасининг раиси умумий тартибга риоя қилишдан ташқари, район, шаҳар, шаҳардаги район халқ контроли комитетининг олдиндан розилиги бўлмай туриб, маъмуриятнинг ташаббуси билан ишдан бўшатилиши ёки интизом жазоси тариқасида кам ҳақ тўланадиган ишга ўтказилиши мумкин эмас.

30-модда. Халқ контролёрларини рағбатлантириш

Корхоналар, колхозлар, муассасалар, жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, давлат бошқаруви органлари халқ контроли комитетлари ишда ўрнак кўрсатган халқ контролерларини рағбатлантириб турадилар, бунинг учун амалдаги маънавий ва моддий рағбатлантириш тадбирларидан фойдаланадилар.

Корхона, муассаса, ташкилотнинг маъмурияти, колхоз правленияси меҳнатда ва жамоат фаолиятида энг яхши ўрнак кўрсатган халқ контролерларига тегишли халқ контроли комитетлари ва группаларининг илтимосига биноан йилига уч кунгача ҳақ тўланадиган қўшимча отпуска беришга ҳақлидирлар.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1979 йил 30 ноябрь.

СССРДА ХАЛҚ КОНТРОЛИ ТЎҒРИСИДА СССР ҚОНУНИНИНГ ЛОЙИҲАСИ ҲАҚИДА

СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари депутат Н. А. ТИХОНОВ доклади

КПСС Марказий Комитетининг куни кеча бўлиб ўтган Пленуми якунлари, ўрток Л. И. Брежневнинг Пленумдаги ғоят мазмундор нутқи партиямизнинг, бутун совет халқининг диққат марказида турибди. Леонид Ильичнинг Совет давлати қонунларини қатъият билан бекаму-кўст бажариш, социалистик ҳуқуқ-тартиботни янада мустаҳкамлаш, бутун хўжалик механизмининг муваффақиятли ишлаши, план топшириқларининг бажарилиши учун Халқ контроли органларининг масъулиятини ошириш тўғрисидаги кўрсатмалари ғоят муҳим аҳамиятга эгадир.

СССРда Халқ контроли тўғрисидаги Қонун лойиҳаси айни шу вазифаларга мос бўлиб тушади, деб таъкидлади Н. А. Тихонов.

Мазкур лойиҳа СССР Конституциясига, КПСС XXV съездининг ва партия Марказий Комитети шундан кейинги Пленумларининг қарорларига мувофиқ ишлаб чиқилган. Улуғ Ленининг Халқ контроли тўғрисидаги ғоялари Қонунга асос қилиб олинган. Лойиҳани тайёрлаш чоғида ўрток Л. И. Брежневнинг совет жамияти сиёсий системасини ривожлантириш ва контролни ташкил этиш масалаларига доир асарлари ва нутқлари жуда муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Қонун лойиҳасида совет гражданларининг контролни кучайтириш ва интизомни мустаҳкамлаш зарурлиги тўғрисида Конституция лойиҳаси умумхалқ муҳокамасига қўйилган вақтда айтган, партия Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига ва Министрлар Советига тушган мактубларда баён қилинган кўпдан-кўп таклифлари ҳисобга олинди.

Лойиҳада айтилганидек, Халқ контроли органларининг фаолияти Коммунистик партиянинг қарорларига мувофиқ амалга оширилади. Қонуннинг сиёсий мазмуни аввало шу билан белгиланади. Партия Ленининг кенг омма томонидан доимий ва самарали контроллик қилиш тўғрисидаги ғоялари муттасил амалга оширилиши тўғрисида ҳар томонлама ғамхўрлик қилиб келмоқда.

Янги Конституция Халқ контроли органларининг аҳамияти ва обрў-эътиборини, халқ депутатлари Советларининг шу органларни тузиш ва уларга раҳбарлик қилишдаги ролини оширди.

Халқ контроли органлари группалар постлардан тортиб СССР Олий Совети тузадиган СССР Халқ контроли комитетигача яхлит бир системани ташкил этади. Қонун лойиҳасида СССР Халқ контроли комитети СССР Олий Совети, унинг Президиуми ва СССР Министрлар Совети раҳбарлигида ишлаши кўзда тутилган. Ҳукумат министрликларнинг, давлат комитетларининг ва ўзига бўйсунувчи бошқа органларнинг фаолияти устидан контролликни амалга оширишда СССР Халқ контроли комитетига таянади, унинг хўжалик ва социал-маданий қурилиш соҳасидаги ҳамда давлат бошқарувининг бошқа соҳаларидаги контроллик фаолиятини йўналтириб туради.

Республикалардаги Халқ контроли комитетларининг иттифоқдош ва автоном республикалар олий давлат ҳокимияти ва идора органлари билан ўзаро муносабатлари тўғрисидаги масалалар ҳам айни шу тарзда ҳал этилади.

Ленининг контролда омманинг ҳал қилувчи роли тўғрисидаги ғояси лойиҳанинг бутун мазмунига сингдириб юборилган. Халқ контроли давлат контроли билан жамоат контролини бирга қўшиб олиб боради. Халқ контроли комитетлари ўз фаолиятида кўп сонли активларга, жамоатчилик асосида ишлайдиган халқ контроли группалари ва постларига таянади. Ҳозир мамлакатда бир миллион уч юз мингдан ортиқ ана шундай группа ва пост ишлаб турибди.

Қонун лойиҳасида, деб таъкидлади сўнгра докладчи, Халқ контроли органлари фаолиятининг асосий вазифалари таърифланиши билан бирга партия йўл-йўриқларининг, Совет қонунларининг, ҳукумат қарорларининг, айниқса хўжалик қурилиши масалаларига доир мана шундай ҳужжатларнинг бажарилишини текшириш биринчи ўринга қўйилган. Бу соҳада аввало коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш. Конституциямизда эълон қилинган ижтимоий ишлаб чиқаришнинг олий мақсадига — одамларнинг ошиб бораётган моддий ва маънавий эхтиёжларини ғоят тўла-тўкис қондиришга эришиш таъмин этилади.

Н. А. Тихонов Халқ контроли органлари ҳал этиши лозим бўлган кўпдан-кўп вазифаларни таърифлаб, қуйидагиларни таъкидлади; план топшириқларининг бажарилиши устидан доимий контроллик қилиш энг муҳим вазифалар жумласига киради. Бирлашмалар ва корхоналарнинг ишлаб чиқариш фаолиятига муфассал кириб бориш, камчиликларнинг сабабларини чуқур аниқлаш, бу камчиликларнинг тугатилишига сабот билан эришиш зарур. Қурилиш, темир йўлда юк ташиш планларининг, маҳсулот етказиб бериш топшириқларининг бажарилиши устидан контролликни анча кучайтириш лозим.

Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг юксак сифатли бўлиши учун кураш — халқ контроли органлари ишидаги асосий йўналишларнинг биридир. Хўжалигимиз резервларини аниқлаш, фан ва техника ютуқларини, илғор тажрибани ишлаб чиқаришга жорий этиш устидан контроллик қилиш соҳасида актив ишга алоҳида аҳамият берилмоқда. Ресурсларни тежаб-тергаб сарфлаш, хўжасизлик ва исрофгарчилик фактларининг олдини қатъият билан олиш масалалари жуда кескин қилиб қўйилмоқда.

Қишлоқ хўжалигида халқ контроли органлари олдига катта вазифалар қўйилмоқда. Даставвал давлат қишлоққа ажратиб бераётган жуда катта моддий ва молиявий ресурслардан оқилона фойдаланишга, ҳар бир гектар ердан, сарфланган ҳар бир сўмдан энг кўп самара олинишига, техникадан тўғри фойдаланишга, уни авайлаб асрашга сабот билан эришмоқ лозим. Қишлоқ хўжалиги ходимларининг фидокорона меҳнати билан вужудга келтирилган ҳамма нарсадан оқилона фойдаланиш устидан контроллик қилиш ҳам жуда муҳимдир. Дон, сабзавот, мева нобудгарчилиги тўғрисидаги масала — иқтисодий масалагина бўлиб қолмай, шу билан бирга сиёсий масала ҳамдир.

Барча корхоналар ва ташкилотлар табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш ва шу ресурсларни муҳофаза қилиш соҳасида белгиланган тадбирларни ўз вақтида бажарилишини қатъият билан кузатиб туриш ҳам халқ контроли органларининг бурчидир.

Халқ фаровонлигини ошириш соҳасида катта-катта тадбирлар кўрилди. Бироқ, — деб уқтирди Н. А. Тихонов, — меҳнаткашлар халқ истеъмол қиладиган айрим молларнинг турлари ва сифатидаги камчиликлар, савдо-сотиқни, аҳолига маиший хизматни ташкил этиш, яъни ҳар бир оиланинг, ҳар бир кишининг манфаатларига дахлдор бўлган соҳаларда йўл қўйилаётган нуқсонлар хусусида ҳақли эътироз билдирмоқдалар. Халқ контроли органлари бундай сигналларга жавобан тезроқ чора кўришлари, камчиликларнинг тезроқ бартараф этилиши учун зарур тадбирлар амалга оширилишига эришишлари керак.

Яқинда партия Марказий Комитети билан ҳукумат планлаштиришни яхшилаш ва хўжалик механизмини такомиллаштириш тўғрисида муҳим қарорлар қабул қилди. Халқ контроли органлари шу қарорларнинг бажарилиши устидан сезгирлик билан контроллик қилишда актив қатнашишлари керак. Давлат интизомини бузишга, сансалорлик ва бюрократизмга қарши курашда, давлат аппарати ишида аниқлик, оперативлик, уюшқоқликни таъминлаш учун курашда халқ контролининг роли анча оширилмоқда.

Янги Қонун Халқ контроли органларига кенг ҳуқуқлар беради. Бу органлар Қонунга хилоф иш қилишда айбдор бўлган кишиларга ўртоқларча танқид, нотўғри хатти-ҳаракатларни муҳокама қилиш йўли билан ҳам, шунингдек бундай кишиларни жавобгарликка тортиш воситаси билан ҳам таъсир ўтказади. Корхоналар ва ташкилотларнинг, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари Халқ контроли органларининг таклиф ва тавсияларини ҳеч кечиктирмай кўриб чиқишлари, очиб ташланган нуқсонларни бартараф қилишлари ва кўрилган чоралардан шу органларни белгиланган муддатларда хабардор қилишлари лозим.

Халқ контроли органлари ўз ишини халқ депутатлари Советларининг доимий комиссиялари билан, касаба союз, комсомол ташкилотлари ва бошқа жамоат ташкилотлари билан мустаҳкам ҳамкорликда олиб борган тақдирдагина улар энг катта натижаларга эришадилар.

Халқ контроли органларининг прокуратура, ички ишлар, юстиция, давлат арбитражи органлари, судлар билан доимий алоқа боғлаши айниқса социалистик мулкни муҳофаза қилишда, қўшиб ёзишларга ва суиистеъмолларга қарши кураш ишида муҳим аҳамиятга эга бўлади.

Қонун лойиҳасида контролни амалга оширишдаги бош фигура бўлмиш халқ контролерига катта эътибор берилган. Докладчи халқ назоратчилари — ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва халқ зиёлиларининг энг яхши намояндалари эканликларини уқтириб, уларнинг муваффақиятли ишлашини таъминлаш учун қонун белгилаб қўйган гарантиялар тўғрисида гапириб берди.

Чинакам умумхалқ контроллиги — социалистик демократия афзалликларининг ёрқин исботидир, меҳнаткашлар умумхалқ давлатимиз шароитида фойдаланаётган кенг ҳуқуқлар реаллигининг яққол далилидир.

СССРда Халқ контроли тўғрисидаги Қонуннинг қабул этилиши, деди пировардида Н. А. Тихонов, Халқ контроли органларининг ишида янги босқич бошланганидан дарак беради. Бу Қонун уларнинг бутун фаолиятини янада такомиллаштиришга, халқ назоратчиларининг активлигини оширишга шак-шубҳасиз кўмаклашади. Шу билан бирга Қонун социалистик демократияни янада чуқурлаштиришга, меҳнаткашларни давлат ва жамият ишларини идора қилишга янада кенг жалб этишга хизмат қилади.

Комил ишонч билан айтиш мумкинки, совет кишилари Олий Советда СССРда Халқ контроли тўғрисидаги Қонуннинг тасдиқланишини маъқуллаб кутиб оладилар.

(Давомли қарсаклар).

Доклад қисқартириб босилмоқда.

СССР ОЛИЙ СУДИ ТЎҒРИСИДА СССР ҚОНУНИ, СССР ПРОКУРАТУРАСИ ТЎҒРИСИДА СССР ҚОНУНИ, СССРДА ДАВЛАТ АРБИТРАЖИ ТЎҒРИСИДА СССР ҚОНУНИ ВА СССР АДВОКАТУРАСИ ТЎҒРИСИДА СССР ҚОНУНИ ЛОЙИҲАЛАРИ ҲАҚИДА

Иттифоқ Совети Қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссиясининг раиси М. С. ГОРБАЧЕВ доклади

КПСС XXV съезди белгилаб берган сиёсий йўлни амалга ошириш соҳасида активлик билан олиб борилаётган собитқадам иш бугунги кунда партиямиз ва ҳукуматимизнинг, бутун совет халқининг фаолиятига хос бўлган асосий бош хусусиятдир.

Съезддан кейин ўтган йиллар, деди М. С. Горбачёв, жамиятни иқтисодий ва социал ривожлантиришда, совет кишилари фаровонлигини янада юксалтиришда катта муваффақиятлар билан нишонланди. Мамлакат коммунистик қурилишнинг барча йўналишларида анча олға силжиди.

Шу давр мобайнида СССРнинг халқаро майдондаги позициялари яна ҳам кўпроқ мустаҳкамланди, унинг тинчлик учун, кескинлик юмшатилишини чуқурлаштириш ва халқаро хавфсизлик учун курашдаги таъсири кучайди. Ўрток Л. И. Брежнев 6 октябрь куни Берлинда баён этган янги совет ташаббуслари ҳозирги вақтда бутун дунёда ғоят кенг кўламда қўллаб-қувватланмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг куни кеча бўлиб ўтган Пленуми мамлакатимиз иқтисодий қудратини янада мустаҳкамлаш соҳасида янги катта вазифаларни ўртага қўйди. Ўрток Л. И. Брежневнинг Пленумда сўзлаган нутқида мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг энг муҳим проблемалари атрофлича анализ қилиб берилди, ишдаги камчиликлар ленинча принципиаллик билан чуқур очиб ташланди, хўжаликни юритиш ва бошқаришнинг барча бўғинларида иш самарадорлиги ва сифатини, ишчанлик ҳамда уюшқоқликни ошириш йўлини изчил ва тобора сабот билан амалга ошириш йўллари кўрсатиб берилди.

Пленум қарорлари, ўрток Л. И. Брежневнинг нутқи — партия билан халқ конкрет ҳаракатларининг жанговар программасидир. Бу программанинг амалга оширилиши 1980 йилда юксак марраларга эришишнинг негизи, ўн биринчи беш йиллик мобайнида халқ хўжалигини ривожлантириш суръатларини оширишнинг пухта негизи бўлади.

Совет кишилари КПССнинг ички ва ташқи сиёсатини астойдил маъқуллаб, актив қўллаб-қувватламоқдалар. Партия Марказий Комитетининг бўлиб ўтган Пленуми, СССР Олий Совети шу сессиясининг иши — партия билан халқ ленинчи Марказий Комитет теварагига, атоқли марксчи-ленинчи, халқлар тинчлиги ва бахт-саодати учун оташин курашчи Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси теварагига маҳкам жипслашганлигини кўрсатувчи яна бир яққол далилдир.

Ҳеч шубҳа йўқки, Пленумда ва сессияда қабул қилинган қарорлар ҳамда қонунларни мамлакатимиз барча областлари, ўлкалари ва республикаларининг меҳнаткашлар коллективлари астойдил қўллаб-қувватлайдилар. Мазкур қарорлар ва қонунлар ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, совет халқ зиёлиларининг бунёдкорлик фаолиятига янги омил бахш этади.

СССР Олий суди тўғрисидаги, СССР прокуратураси тўғрисидаги, СССРда давлат арбитражи тўғрисидаги ва СССРда адвокатура тўғрисидаги қонунларнинг сессия муҳокамасига тақдим этилган лойиҳалари — мамлакатимизда бутун қонунчиликни СССР Конституциясига мувофиқлаштириш соҳасида олиб борилаётган катта ва кўп қиррали ишнинг муҳим таркибий қисмидир. Кейинги вақтларда СССР Олий Советининг регламенти, СССР Олий Советига сайлов тўғрисидаги, СССР Министрлар Совети тўғрисидаги, СССР гражданлиги тўғрисидаги ва бошқа қонунлар қабул қилинди.

КПСС Марказий Комитетининг «Ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш соҳасидаги ишни яхшилаш ва ҳуқуқни бузишларга қарши курашни кучайтириш тўғрисида»ги қарорида мана шу муҳим умумдавлат вазифасини ҳал этиш ишида прокуратура, ички ишлар, юстиция органлари, судларнинг фаолиятини такомиллаштириб бориш борасида бутун бир тадбирлар системаси белгилаб берилган.

Сессия муҳокамасига тақдим этилган қонунларнинг лойиҳалари Ленининг социалистик демократия за социалистик қонунчилик тўғрисидаги, суд, прокуратура ҳамда Совет давлатининг ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа органлари фаолиятини ташкил этиш ҳақидаги таълимотига таянади. КПСС XXIII, XXIV ва XXV съездларининг қарорлари, КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорларини, Леонид Ильич Брежневнинг қонунчиликни мустаҳкамлаш ва совет қонунчилигини такомиллаштириш масалаларига доир асарлари лойиҳаларга асос қилиб олинган.

Лойиҳаларни ишлаб чиқиш вақтида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари фаолиятининг тажрибаси, жамият ҳаётининг етилган эҳтиёжлари, шунингдек гражданлар, жамоат ва давлат ташкилотлари, меҳнаткашлар коллективларининг СССР Конституцияси лойиҳаси бутун халқ томонидан муҳокама этилиши давомида айтилган ҳамда социалистик қонунчиликни янада мустаҳкамлашга қаратилган таклифлари эътиборга олинди. Лойиҳаларни тайёрлашда СССР Олий Совети билан иттифоқдош республикалар Олий Советларининг депутатлари, манфаатдор министрликлар ва идоралар, олимлар ва мутахассислар иштирок этдилар.

Докладчи ҳар бир Қонун лойиҳасини таърифлаб берди. СССР Олий суди тўғрисидаги Қонун лойиҳасига, деди у, СССР Олий суди тўғрисида 1957 йилда қабул қилинган Низомнинг ўзини амалда оқлаган нормалари киритилган. Шу билан бирга лойиҳада бевосита СССР Конституциясидан келиб чиқувчи бир қанча янги нормалар ҳам бор.

Қонун лойиҳасида таъкидланадики, СССР Олий суди социалистик қонунчилик асосида иш кўради, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашга, жамият манфаатларини, гражданларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилишга кўмаклашади ҳамда ўзининг бутун фаолияти билан одил судловни амалга оширишда қонунларнинг тўғри ва бир хилда татбиқ қилинишини таъминлаши лозим.

СССР прокуратураси тўғрисидаги Қонун лойиҳасида прокуратура органларининг совет жамиятини ривожлантиришнинг ҳозирги босқичидаги вазифалари ва улар фаолиятининг асосий йўналишлари белгилаб берилган.

Лойиҳада қонунларнинг давлат бошқарув органлари, шунингдек суриштириш ва дастлабки тергов органлари томонидан ижро этилиши устидан прокурор назоратига каттагина эътибор берилган.

СССРда давлат арбитражи тўғрисидаги Қонуннинг қабул қилиниши СССР Конституциясидан келиб чиқади. СССР Конституцияси давлат арбитражи органларини корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ўртасидаги хўжалик низоларини ўзларининг компитенцияси доирасида ҳал этажакларини белгилади.

Хўжалик ҳисобини мустаҳкамлаш, томонларнинг шартномалар ва мажбуриятларга риоя этишлари, иқтисодий тежамкорликни кучайтириш, социалистик мулкни муҳофаза қилиш, мақбул хўжалик алоқаларини ривожлантириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга ва маҳсулот сифатини оширишга кўмаклашиш масалалари давлат арбитражининг диққат марказида туриши лозим.

СССРда адвокатура тўғрисидаги умумиттифоқ Қонунини қабул қилиш кўзда тутилмоқда, деди сўнгра нотиқ. Бу Қонун лойиҳасида адвокатлар коллегиялари аъзоларининг ҳуқуқ ва бурчлари белгилаб берилади, адвокатларнинг гражданлар ва ташкилотларга кўрсатадиган юридик ёрдам турлари санаб ўтилади, адвокатларнинг гражданлик ишлари ва маъмурий ҳуқуқ бузиш тўғрисидаги ишлар юзасидан судда, арбитражда ва бошқа давлат органларида вакиллик қилиш, адвокатларнинг жиноий ишларни судда, шунингдек дастлабки терговда кўриб чиқишда иштирок этиши конкрет формалари ифодаланган.

Қонун лойиҳаларини тайёрлаш комиссиялари сессия муҳокамасига тақдим этилган қонунларнинг лойиҳалари СССР Конституциясига мувофиқ бўлиб, Коммунистик партиянинг социалистик демократияни янада ривожлантиришдан, совет ҳуқуқ-тартиботи муҳофаза этилишини кучайтиришдан иборат йўлини акс эттиради.

Бизнинг Конституциямиз ва унга асосан қабул қилинаётган қонунлар шуни яққол кўрсатиб турибдики, демократия, эркинлик ва инсон ҳуқуқлари деган тушунчалар социализм шароитидагина реал мазмун билан тўлдирилмоқда, дунёда биринчи социалистик умумхалқ давлатимиз адолат ва қонунчилик байроғини, инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари байроғини баланд кўтариб бормоқда.

Шак-шубҳа йўқки, деди пировардида М. С. Горбачёв, судлар, прокуратура ва давлат арбитражи органлари, совет адвокатураси Коммунистик партия қарорларига, янги қонунларга, ўрток Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг ноябрь Пленумидаги нутқида таърифлаб берган принципиал қоидаларга амал қилиб, ўзларининг фаолияти партия билан халқ улар олдига қўяётган юксак талабларга мос бўлиши, коммунизм қурилиши вазифаларини ҳал этишига актив ёрдам бериш учун барча чораларни кўрадилар. **(Давомли қарсаклар).**

Доклад қисқартириб босилмоқда.

ЎНИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕССИЯСИ

СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

(Боши биринчи бетда).

СССР автомобиль саноати министрининг ўринбосари, кўп юк ташувчи автомобиллар ишлаб чиқариш Кама бирлашмасининг бош директори депутат **Л. Б. Васильевнинг** фикрича, Кама автомобиль заводининг барпо этилганлиги бугун Кама водийси қиёфасини ўзгартириб юборди.

Шу автомобилларнинг сифатини ошириш ва уни ишлатиш хусусиятларини такомиллаштириш йўлида ҳали кўп иш қилиш керак.

Қирғизистон ССР Министрлар Советининг Раиси депутат **С. И. Ибраимов** республика халқ хўжалигининг кўп тармоқлари илдам суръатлар билан ривожланаётганлигини уқтириб ўтди. У республикада ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришни янада тезлаштирадиган проблемаларга тўхталиб ўтди. Жумладан, нотиқ гидроэнергетика ресурсларидан фойдаланиш программасини кенгайтиришни таклиф қилди.

Республика халқ хўжалиги Ер силкинишларидан зарар кўрмоқда. Қирғизистонда зилзилабардош қурилиш конструкциялари комбинати барпо этиш тўғрисида қарор қабул қилинди. Депутат СССР Госпланини, бир қанча министрликлар ва идораларнинг раҳбарларига мурожаат қилиб, шу муҳим объектни ғоят тез орзда қуриш чораларини кўришни илтимос қилди.

Сибирда ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришга олимларнинг қўшаётган ҳиссаси тўғрисида СССР Фанлар академияси Сибирь бўлимининг раиси депутат **Г. И. Марчук** гапирди. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Сибирь ва Узоқ Шарқ районларига қилган сафари вақтида берган йўл-йўриқлари ҳамда тавсияларини назарда тутиб, 30 дан ортиқ ҳар хил илмий программалар тузилди.

Академик Сибирь бўлимининг олимлари 1990 йилгача Сибирнинг ишлаб чиқариш кучларини ривожлантиришнинг иқтисодий ва социал проблемалари тўғрисида батафсил доклад тайёрлаганликларини маълум қилди. Бу ҳужжатда Сибирь экономикасининг турли тармоқларини бутун мамлакат миқёсида энг кўп халқ хўжалиги самарадорлигига эришишни назарда тутган ҳолда ривожлантириш суръатлари ва пропорциялари илмий жиҳатдан асослаб берилган.

Партия аграр сиёсатининг изчиллик билан амалга оширилиши яхши самаралар бермоқда, деди Шимолий Осетия АССР Правобережний районидаги «Хумалаг» колхозининг раиси депутат **А. Д. Басаев.** Беш йиллик давомида Шимолий Осетияда дон, кунгабоқар, картошка, сабзавот, мева, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш анча кўпайди. Уруғлик маккажўхори бу ерда етиштирилаётган асосий экиндир. Хўжаликлар шу йилнинг ўзидагина пландан ташқари 10 минглаб тонна қимматли дон сотдилар. Бизнинг колхозимизда, деди раис, маккажўхори ҳосилдорлиги гектарига 60 центнерга етказилди.

Депутат маккажўхорини етиштиришни механизациялаш учун самарали серунум машиналар ишлаб чиқаришни тезлаштириш зарурлигига, Шимолий Кавказда сув омборлари қуришга диққатни жалб этди. Чунки кўп хўжаликлар сув танқислигини сезиб турибдилар.

Туркманистон ССР Министрлар Советининг Раиси депутат **Ч. С. Карриев** республикада белгиланган топшириқларга қўшимча равишда анча миқдорда олтингугурт, машинасозлик буюмлари, шунингдек жун ва ипак газламалар, бошқа халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилганлигини айтди. Давлатга дон ва бошқа экинлар сотиш планини ошириб бажарилди. Пахтадан мўл ҳосил етиштирилди. Энг қимматли ингичка толали сорт пахта етиштириш плани ҳам бажарилди.

Л. И. Брежнев Пленумда сўзлаган нутқида республика пахтакорларининг меҳнатига берилган юксак баҳо барча меҳнаткашларимизни янги катта ишларга руҳлантиради.

КПСС Коми область комитетининг биринчи секретари депутат **И. П. Морозов** қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: автоном республика меҳнаткашларининг куч-ғайрати, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ва маҳсулот сифатини оширишнинг асосий масалаларига, Европа шимолида ёқилғи энергетика базасини ривожлантиришнинг муҳим масалаларига қаратилган. Шу билан бирга нотиқ республика экономикасини ривожлантиришда ҳали ҳам камчиликлар борлигини уқтириб ўтди. Саноат ишлаб чиқаришининг ва меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръатлари пасайди. Биз бу соҳадаги аҳволни тузатиш учун кўп куч-ғайрат сарфламоқдамиз, деди нотиқ. Лекин марказий планлаштирувчи органларга, министрликлар ва идораларга боғлиқ бўлган нуқсонлар ҳам бор.

Эстония ССР Министрлар Советининг Раиси депутат **В. И. Клаусон** республика халқ хўжалиги меҳнаткашлари ҳал қилаётган проблемалар тўғрисида гапирди. У, шунингдек ем-хашак ишлаб чиқариш ва тайёрлаш учун серунум машиналар, тошлоқ ерларни ҳайдаш учун плуглар ишлаб чиқаришни бутун мамлакат миқёсида тезлатиш зарурлигига эътиборни жалб этди.

Республикада қишлоқ жойларда хусусий ёрдамчи хўжаликларга ёрдам бериш учун анча иш қилинди. Айни вақтда баъзи қийинчиликларни иттифоқ идораларининг ёрдамисиз бартараф этиш мумкин эмас. Жумладан, механизмлар ва материаллар, фондлар ажратиш ҳозирча планда кўзда тутилмаган.

Доғистоннинг экономикаси ва маданияти муваффақиятли ривожланмоқда. Автоном республика меҳнаткашлари партия XXV съезди қарорларини ўнинчи беш йиллик топшириқларини амалга ошириш учун жуда кўп куч сарфламоқдалар. Доғистон АССР Министрлар Советининг Раиси депутат **М. Ю. Юсупов** шу ҳақда гапирди.

Аммо ҳозирча ҳамма резервлар ишга солинганича йўқ, деди у. Жумладан, капитал қурилиш ишлари орқада қолмоқда. Саноатда меҳнат унумдорлигини ўстириш топшириқлари баъзан бажарилмаяпти. Автоном республика коммунистлари, барча меҳнаткашлар шу камчиликларни бартараф қилишга зўр эътибор бермоқдалар.

* * *

Иттифоқ Советида ва Миллатлар Советида сессия кун тартибидаги биринчи ва иккинчи масалалар юзасидан музокаралар тамом бўлди.

* * *

Ўнинчи чақириқ СССР Олий Советининг иккинчи сессияси 30 ноябрь куни Москвада Катта Кремль саройида ўз ишини тугаллади. Депутатлар эришилган якунларни ва беш йилликнинг тугалловчи йилида мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантириш планларини зўр эътибор билан ҳар томонлама ва батафсил муҳокама этдилар, мамлакатда қонунчилик ҳамда ҳуқуқ-тартиботни янада мустаҳкамлашга қаратилган муҳим қонунларни қабул қилдилар.

Депутатлар сессия ишининг охирги куни эрталаб Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг қўшма мажлисига тўпландилар.

Шу ерда ҳозир бўлган кишилар **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Д. А. Кунаев, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, К. В. Русаков** ўртоқларни гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Мажлисни Иттифоқ Советининг Раиси А. П. Шитиков очди.

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Госпланининг Раиси депутат **Н. К. Байбаков** 1980 йилда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш Давлат плани ҳақидаги ҳамда 1979 йилда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш Давлат планининг қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масала юзасидан якунловчи нутқ сўзлади.

СССР Олий Совети, деди у, 1980 йил Давлат планини ҳар томонлама муҳокама қилди. План тўла-тўкис маъқулланди. Бу планнинг амалга оширилиши Ватанимизнинг иқтисодий қудратини янада кўпроқ мустаҳкамлаш, совет халқининг моддий ва маданий турмуш даражасини янада оширишни таъминлаш имконини беради, деб таъкидлаб ўтилди.

Сессияда сўзга чиққан депутатларнинг нутқларида КПСС Марказий Комитетининг сессия арафасида бўлиб ўтган Пленумининг қарорлари ва Л. И. Брежневнинг бу Пленумда сўзлаган нутқи ғоят муҳим аҳамиятга эга эканлиги уқтириб ўтилди. Л. И. Брежневнинг нутқида партия ва халқнинг тўққизинчи беш йилликнинг ўтган йилларида бажарган бунёдкорлик иши якунлари чуқур анализ қилинди ва асосий диққат-эътиборимизни сафарбар қилишимиз лозим бўлган энг муҳим вазифалар белгилаб берилди.

Депутатлар ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, халқ хўжалигидаги резервларни қидириб топиш, маҳсулот сифатини ошириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш масалаларига катта эътибор бердилар. Нутқларнинг талайгина қисми қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришга, капитал қурилиш ва транспортдаги ишларни яхшилашга, уй-жой қурилишига эътиборни кучайтиришга бағишланди.

Кўп депутатларнинг нутқларида, план ва бюджет комиссияларининг қўшимча докладида, деб сўзини давом эттирди нотиқ, халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни кўпайтириш, уларнинг сифатини ошириш ва аҳолининг талаб-эҳтиёжларига кўра молларнинг ассортиментини кенгайтириш учун имкониятларни қидириб топиш зарур эканлиги таъкидлаб ўтилди.

1980 йил планида кўзда тутилган озиқ-овқат маҳсулотлари ва саноат моллари ҳамда маданий-маиший моллар ва рўзғор буюмлари ишлаб чиқариш ҳажмлари тўла бажарилибгина қолмай ошириб ҳам бажарилиши керак. Бинобарин халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқариш ва уларнинг сифатини ошириш юзасидан белгиланган планларни бажариш учун амалий тадбирлар кўриш — министрликлар, идораларнинг ва иттифоқдош республикаларнинг энг муҳим бурчидир.

Планни кўриб чиқиш вақтида СССР Олий Советининг план-бюджет ва тармоқ комиссиялари, ёшлар ишлари бўйича комиссиялар халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ва реализация қилишни 192 миллион сўм миқдорида кўпайтириш ҳамда Давлат бюджети даромадларини 140,4 миллион сўм кўпайтириш ҳақида таклиф киритдилар. Иттифоқдош республикалар бюджетлари бўйича харажатларни шунча миқдорда кўпайтириш таклиф этилади.

Н. К. Байбаков СССР Министрлар Советининг топширувига биноан бу таклифлар кўриб чиқилиб, қабул этилганлигини маълум қилди. 1980 йил Давлат планига тегишли аниқликлар киритилади.

Сессияда, деб таъкидлади у, хўжалик ва маданий қурилишнинг бошқа муҳим масалалари юзасидан ҳам таклифлар киритилди. Айрим ташкилотлар, министрликлар ва СССР Госплани шаънига бир қанча танқидий мулоҳазалар айтилди. Нотиқ СССР ҳукуматининг топширувига биноан қуйидагиларни маълум қилди: 1980 йилда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш Давлат плани юзасидан қилинган таклиф ва мулоҳазаларнинг ҳаммаси эътибор билан кўриб чиқилади ва улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинади.

Н. К. Байбаков сўзининг охирида КПСС Марказий Комитетининг 1979 йил ноябрь Пленуми қарорларидан, Л. И. Брежневнинг экономикани ривожлантиришга доир туб масалалар юзасидан берган кўрсатмаларидан илҳомланган мамлакатимиз меҳнаткашлари 1980 йил планини муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажариш учун ишлаб чиқаришни ўстириш ва унинг самарадорлигини ошириш резервларини қидириб топиш ва улардан фойдаланиш соҳасида бунёдкорлик ишини кучайтириб юборадилар, деб ишонч билдирди.

СССР Олий Совети 1980 йилда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш Давлат плани тўғрисидаги Қонунни палаталарда алоҳида-алоҳида овозга қўйиб якдиллик билан қабул қилди.

Қонун 1980 йилда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш планини палаталар доимий комиссиялари томонидан киритилган тузатишларни ҳисобга олиб тасдиқлади. 1980 йилда мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг асосий кўрсаткичлари юзасидан ўсиш суръатлари белгиланди.

Истеъмол ва жамғариш учун фойдаланиладиган миллий даромад 1979 йилга нисбатан 4 процент, саноат маҳсулоти 4,5 процент, шу жумладан ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқариш 4,5 процент ва истеъмол буюмларини ишлаб чиқариш 4,5 процент ортади.

Келгуси йилда аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар миқдори 2,9 процент кўпайтирилади.

Давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти 5,1 процент ортади, пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобига жами саҳни 109,4 миллион квадрат метрлик уй-жой қуриш мўлжалланди.

1979 йилда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш Давлат планининг қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги қарор бир овоздан қабул қилинди.

СССР молия министри депутат **В. Г. Гарбузов** кун тартибидаги иккинчи масала юзасидан — СССРнинг 1980 йилги Давлат бюджети ва 1978 йилги Давлат бюджетининг ижроси тўғрисида якунловчи нутқ сўзлади.

СССРнинг 1980 йилги Давлат бюджети, деди у, палаталарнинг план-бюджет комиссияларида ва бошқа доимий комиссияларда батафсил кўриб чиқилди ҳамда СССР Олий Советининг сўзга чиққан депутатлари бюджетни тўла-тўкис қўллаб-қувватлаб, маъқулладилар.

СССР Олий Совети палаталарининг доимий комиссиялари СССРнинг 1980 йилги Давлат бюджети даромадларини 140,4 миллион сўм, шу жумладан оборотдан олинадиган солиқ бўйича 103,3 миллион сўм ва фойдадан тўловлар бўйича 37,1 миллион сўм миқдорида кўпайтириш ҳақида таклиф киритдилар.

СССР Олий Совети палаталарининг комиссиялари қидириб топилган ресурсларни иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг илтимосини ҳисобга олиб, қўшимча тадбирлар учун сарфлашни таклиф этдилар.

СССР Министрлар Совети, деди нотиқ, бу таклифларнинг ҳаммасини қабул қилиш мумкин деб ҳисоблайди.

Депутатлар СССРнинг 1980 йилги Давлат бюджетини тасдиқлаш тўғрисидаги Қонунни палаталарда алоҳида-алоҳида овозга қўйиб якдиллик билан қабул қилдилар.

СССРнинг 1980 йилги Давлат бюджети доимий комиссиялар томонидан киритилган тузатишларни ҳисобга олиб даромадлар бўйича 284.768.404 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 284.511.907 минг сўм миқдорида тасдиқланди.

Келгуси йилда халқ хўжалигини пул билан таъминлаш — оғир саноатни, қурилиш индустриясини, енгил саноат ва озиқ-овқат саноатини, қишлоқ хўжалиги, транспорт, уй-жой-коммунал хўжалигини ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини ривожлантириш учун қилинадиган харажатлар 149.394.522 минг сўмни ташкил этади, социал-маданий тадбирларга 97.224.396 минг сўм, шу жумладан давлат страхование бюджети бўйича 34.473.212 минг сўм сарф қилинади.

1980 йилда мамлакат мудофааси учун 17.124.000 минг сўм ажратиб берилади.

Қонунда иттифоқдош республикаларнинг давлат бюджетлари белгилаб берилди.

СССР Олий Совети мамлакатнинг Давлат плани ва Давлат бюджети тўғрисидаги планларда СССР Министрлар Советига СССРнинг 1980 йилги Давлат плани ва Давлат бюджети юзасидан доимий комиссияларнинг хулосаларида баён этилган таклиф ва мулоҳазаларни, шунингдек палаталарнинг мажлисларида депутатлар томонидан айтилган таклифлар ва мулоҳазаларни кўриб чиқиб, тегишли қарорлар қабул қилишни топширди.

СССР Олий Совети СССРнинг 1978 йилги Давлат бюджети ижроси тўғрисидаги ҳисоботни тасдиқлади ва тегишли қарор қабул қилди.

Шундан кейин сессия кун тартибидаги учинчи масалани кўриб чиқишга киришди.

СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари депутат **Н. А. Тихонов** «СССРда халқ контроли ҳақидаги СССР Қонунининг лойиҳаси тўғрисида» доклад қилди. **(Докладнинг баёни газетанинг бугунги сонида алоҳида эълон қилинди).**

Депутатлар палаталарда алоҳида-алоҳида овозга қўйиш йўли билан «СССРда халқ контроли тўғрисида»ги СССР Қонунини бир овоздан қабул қилдилар. «СССРда халқ контроли тўғрисида» СССР Қонунини кучга киритиш тартиби ҳақида» СССР Олий Советининг қарори ҳам қабул қилинди.

Шундан кейин депутатлар кун тартибидаги тўртинчи масалани кўриб чиқишга киришдилар.

Иттифоқ Совети Қонун лойиҳалари комиссиясининг раиси **М. С. Горбачев** «СССР Олий суди ҳақида СССР Қонуни, СССР прокуратураси ҳақида СССР Қонуни, СССРда давлат арбитражи тўғрисида СССР Қонуни ва СССРда адвокатура ҳақида СССР Қонуни лойиҳалари тўғрисида» доклад қилди. **(Докладнинг баёни газетанинг бугунги сонида алоҳида эълон қилинди).**

Депутатлар палаталарда алоҳида-алоҳида овозга қўйиш йўли билан «СССР Олий суди тўғрисида» СССР Қонунини, «СССР прокуратураси тўғрисида» СССР Қонунини, «СССРда давлат арбитражи тўғрисида» СССР Қонунини ва «СССРда адвокатура тўғрисида» СССР Қонунини якдиллик билан қабул қилдилар. «СССРда давлат арбитражи ҳақида» СССР Қонунини кучга киритиш тартиби тўғрисида СССР Олий Советининг қарори ҳам қабул қилинди.

СССР Олий Совети Президиумининг секретари **М. П. Георгадзе** СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида доклад қилди. СССР Олий Совети тегишли қонунлар қабул қилди.

Шу билан ўнинчи чақириқ СССР Олий Советининг иккинчи сессияси ўз ишини тамомлади.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ СЕССИЯСИГА ТАЙЁРГАРЛИК

Ўзбекистон ССР Олий Советининг План-бюджет доимий комиссияси ва бошқа доимий комиссиялари республика Олий Советининг ўнинчи сессиясига тайёргарлик кўрмоқдалар. Бу сессия Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1980 йилги Давлат плани билан республиканинг 1980 йилги Давлат бюджетини қабул қилиши керак. Махсус тайёргарлик комиссияларининг мажлислари шу ҳужжатларнинг айрим бўлимларини кўриб чиқишга бағишланди. Комиссиялар ишида депутатлар билан бирга халқ хўжалиги мутахассислари, фан ва маданият арбоблари қатнашдилар. Битта масала — мавжуд имкониятлар ва резервлардан нечоғлик тўла-тўкис фойдаланилаётганлиги, беш йилликнинг якунловчи йилидаги топшириқларда шу резервлар ертарлича тўла назарда тутилган-тутилмаганлиги комиссиялар қатнашчиларининг диққат марказида турибди. Депутатлар министрликлар, идоралар, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, корхоналар ва ташкилотлар ишини таҳлил этиб, уни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг 1979 йил ноябрь Пленумида сўзлаган нутқида баён этилган талаблар билан таққослаб кўрдилар.

Иқтисодий ва социал ривожлантириш планининг асосий кўрсаткичлари бўйича тайёргарлик комиссияси бир қанча министрликлар ва идоралар раҳбарларининг капитал маблағларни ишга тушириладиган қурилишларга тўплаш, реконструкция қилиш ва янги техникани жорий этишга сарфланувчи маблағлардан самарали фойдаланиш, металл ва ёқилғини тежаб-тергаб сарфлаш тўғрисида қилган докладларини тинглади.

1980 йилги давлат бюджетининг асосий кўрсаткичлари ҳамда 1978 йилги бюджетнинг ижроси тўғрисидаги ҳисобот бўйича тайёргарлик комиссиясининг мажлисларида смета-штат интизомига риоя этиш билан боғлиқ масалалар, Хоразм область ижроия комитетининг маҳаллий бюджет ижроси тўғрисида берган ҳисоботи кўриб чиқилди. Депутатлар республика Молия министрлигининг план-бюджет комиссиялари тавсияларини ижро этиш тўғрисида қилган докладларини ҳам тингладилар.

Енгил саноат, пахта тозалаш саноати, мебель ва ёғочсозлик саноати ҳамда энергетика, озиқ-овқат, гўшт ва сут саноати, маҳаллий саноат ва «Узплодоовощвинпром» бўйича тайёргарлик комиссияларининг мажлисларида ишлаб чиқариш юксак самарадорлиги ва маҳсулот сифатини таъминлаш билан боғлиқ кўпгина масалалар муҳокама қилинди.

Қурилиш ва бинокорлик саноати, транспорт ва йўл хўжалиги ҳамда алоқа бўйича тайёргарлик комиссияларининг мажлисларида халқ хўжалик планларини муваффақиятли бажариш учун ҳамма резервларни ишга солиш тўғрисида амалий гаплар бўлди.

Қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги бўйича тайёргарлик комиссиялари план ва бюджетнинг асосий кўрсаткичларига taaллуқли материаллар билан бирга тегишли министрликларнинг алмашлаб экишни жорий этиш ва ўзлаштириш тўғрисида, паррандачиликни ривожлантириш юзасидан белгиланган топшириқларнинг қандай бажарилаётганлиги тўғрисида, сув хўжалиги объектлари қурилишида иш ҳақини тежаб-тергаб сарфлаш ҳақида қилган докладларини муҳокама қилдилар.

Халқ маорифи, фан ва маданият тайёргарлик комиссияларининг мажлисларида халқ маорифини ривожлантиришга сарфланадиган маблағлардан самарали фойдаланиш, ҳунар-техника билим юртларида молия интизомига риоя қилиш, олис областлардан ёшларни олий ўқув юртларига конкурсдан ташқари қабул қилиш ва абитуриентларни танлаш сифатини яхшилашга тааллуқли масалаларга, қишлоқ аҳолисига кино хизмати кўрсатиш, китоб нашр этиш, китоб маҳсулотини реализация қилиш планларини бажаришга кўп эътибор берилди.

Соғлиқни сақлаш ва социал таъминот, савдо ва умумий овқатланиш, коммунал хўжалик ва маиший хизмат кўрсатиш бўйича тайёргарлик комиссияларининг мажлисларида бир қанча министрликлар ва идоралар раҳбарларининг аҳолининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини янада тўларок қондириш борасида кўрилаётган чоралар тўғрисидаги докладлари тингланди. Табиатни ва ер ости бойликларини муҳофаза қилиш бўйича тайёргарлик комиссияси ҳам мажлис ўтказди.

Тайёргарлик комиссиялари план ва бюджетнинг тегишли бўлимлари юзасидан ўз хулосаларини тузиб чиқдилар.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми фойдали қазилма конларини очиш ва аниқлаш соҳасида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Геология министрлиги марказий лабораториясининг бошлиғи ўртоқ Муқаддам Жаффаровна **Сайфуллаевага Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган геолог** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми прокуратура ва суд органларида кўп йил самарали ишлаганлиги, республикада социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш соҳасидаги хизматлари учун Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзоси ўртоқ Мария Андреевна **Олимжоновага Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган юрист** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республика давлат савдоси системасида кўп йил самарали ишлаганлиги учун Чирчиқ шаҳар савдо бўлимининг директори ўртоқ Иван Федорович **Ермичевга Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган савдо ходими** фахрий унвони берди.

ПАХТА — ВАТАНГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 30 ноябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён (умумий тайёрланадиган пахтага нисбатан процент ҳисобида), тўртинчи устун — бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён (планга нисбатан процент ҳисобида).

ҚҚАССР	0,19	121,03	0,13	110,36
БУХОРО	0,10	114,33	0,18	101,94
ТОШКЕНТ	0,24	113,17	0,02	107,66
ҚАШҚАДАРЁ	0,19	109,78	0,09	100,10
СИРДАРЁ	0,27	108,01	0,24	82,11
ХОРАЗМ	0,27	104,45	0,36	107,01
ЖИЗЗАХ	0,33	104,28	0,11	101,02
СУРХОНДАРЁ	0,41	102,82	0,50	78,33
Самарқанд	1,23	93,36	1,46	84,59
Фарғона	0,98	89,61	0,55	78,39
Наманган	0,71	87,82	0,33	86,25
Андижон	0,78	86,50	0,44	75,86
РЕСПУБЛИКА БЎЙИЧА:	0,51	100,88	0,39	92,73
Шу жумладан ингичка толали пахта				
БУХОРО	1,16	106,89	1,47	73,02
ҚАШҚАДАРЁ	0,13	100,02	0,17	92,08
Сурхондарё	0,82	96,67	0,23	76,83
Наманган	0,[illegible]	74,79	—	47,93
Республика бўйича:	0,64	98,28	0,34	81,34

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари бажарганликлари учун қуйидагилар республика «Хурмат тахтаси»га ёзиладилар:

Сирдарё райони — район партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Каримов, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Хўжаев, район комсомол комитетининг секретари ўртоқ Умаров, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Мирқурбонов, район қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш-техника таъминоти ишлаб чиқариш бирлашмасининг бошқарувчиси ўртоқ Ким, район суғориш системалари бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Сулаймонов;

Шовот райони — район партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Тоҳиров, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Хайитбоев, район комсомол комитетининг секретари ўртоқ Султонов, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Ражабов, район қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш-техника таъминоти ишлаб чиқариш бирлашмасининг бошқарувчиси ўртоқ Отамуротов, район суғориш системалари бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Қурбонов.

РЕСПУБЛИКА МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ:

ОЛТИН ҚЎЛЛАР ЖАСОРАТИ

Республикамиз орзиқиб кутилган 5 миллион 700 минг тонналик маррадан ошиб кетди. Ўзбекистон деҳқонлари йиғим-теримни якунлаётиб, ўтган куни 28995 тонна, шу жумладан 2 минг тонна ингичка толали пахта тайёрладилар.

ЯНГИАРИҚЛИКЛАР ЗАФАРИ

Хоразм область, Янгиариқ райони деҳқонлари яна бир меҳнат ғалабасини қўлга киритишди. Улар давлатга пахта топшириш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажардилар.

Янгиариқликлар ҳар гектар майдоннинг ҳосилдорлигини 42,9 центнерга етказиб, тайёрлов пунктларига 37199 тонна «оқ олтин» топширишди.

Киров номли, «Коммуна», «Москва», Аваз Ўтар номли, «1 Май» колхозлари 44-45 центнердан хирмон кўтаришга муваффақ бўлдилар.

МЕҲНАТ РАПОРТИ

Шовот райони пахтакорлари йиллик план бажарилганлиги тўғрисида рапорт беришди. Шундай қилиб, Хоразм областидаги барча районлар мажбурият ҳисобига пахта топширмоқдалар.

Шовотликлар она-Ватанга 46800 тонна «оқ олтин» армуғон этишди. Ҳар гектар ердан 38,5 центнердан кўпроқ хирмон кўтарилди. Ҳосилнинг 75 процентдан зиёдроғи биринчи сортларга қабул қилинди.

Район меҳнаткашлари ҳосилни тўла-тўкис йиғиштириб олиш ва ялпи пахта миқдорини 51 минг тоннага, ҳосилдорликни эса гектар бошига 40 центнерга етказишга аҳдпаймон қилдилар.

СУРХОНДАРЁ ДАЛАЛАРИДА

Сурхондарё областидаги 6 район, 54 хўжалик, 181 бўлим ва 1600 дан кўпроқ бригада оширилган социалистик мажбурият ҳисобига пахта топширишяпти.

Жарқўрғон райони ҳам йиллик план бажарилганлиги тўғрисида ғалаба рапорти берди. Ҳосилдорлик гектар бошига 35,5 центнерга етказилди. Она-Ватанга армуғон этилган 41300 тонна дуру жавоҳирнинг 29500 тоннаси ипак пахтадир.

Бу меҳнат ғалабасига «Сурхон», «Шарқ юлдузи», Ҳамид Олимжон номли совхозлар, «Коммунизм» ва «Социализм» колхозлари катта ҳисса қўшдилар.

Ҳамид Олимжон номли совхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Масис Ҳуррамова, «Социализм» колхозидан Рўзи Алиқулов ва Култур Хўжанов, «Коммунизм» колхозидан Мелик Эшмуродов ва Қудрат Норматов, «Сурхон» совхозидан Усмон Худойқулов, Норали Боймуродов номли колхоздан Тожи Аннамаҳмудов ўртоқлар бошлиқ бригадалар ҳар гектар ердан 50 центнердан пахта топширдилар.

Район механизаторлари ипак пахтани машинада теришда юқори меҳнат унумдорлигига эришдилар. «Сурхон» совхозида 600 тонна «оқ олтин» терган Ленин комсомоли мукофоти лауреати механизатор Хайрулла Шаропов шарафига меҳнат шуҳрати байроғи кўтарилди. «Коммунизм» колхозининг механик-ҳайдовчиси Саидмурод Бекназаров, «Социализм» колхозидан Ҳайитмурод Қўшбоқов ўртоқлар машина бункеридан 300 тоннадан дурдона бўшатишди.

Район меҳнаткашлари давлатга яна 4000 тонна пахта етказиб берамиз дейишяпти.

Областдаги тағин 4 та хўжалик — Шўрчи районидаги Чкалов номли, Сариосиё районидаги Ленин номли, Термиз районидаги Карл Маркс номли колхозлар ва Қумқўрғон районидаги «ВЛКСМ XXX йиллиги» совхози давлатга пахта топшириш йиллик планини муваффақиятли уддалади.

РЕКОРД КЎРСАТКИЧ

Тўрткўл райони пахтакорлари рекорд кўрсаткичга эришдилар. Улар давлатга 50000 тонна «оқ олтин» армуғон этишди. Бу пландагидан 8500 тонна кўп демакдир. Райондаги 220 та бригададан 208 таси оширилган социалистик мажбурият ҳисобига пахта топшираётир. 34 та бригада гектар бошига 50 центнердан ошириб, 11 та бригада — 60 центнер ва ундан ҳам кўпроқ пахта йиғиштириб олдилар.

ХУШХАБАРЛАР ОҚИМИ

Наманган область, Чуст районидаги 5 та хўжалик, 40 та бригада социалистик мажбурият ҳисобига пахта топширяпти. Ўтган куни бу хўжаликлар сафига Карл Маркс номли ва Фрунзе номли колхозлар ҳам қўшилишди. Бу хўжаликларнинг ҳар бири давлатга 3000 тоннадан зиёдроқ «оқ олтин» армуғон этди.

* * *

Фарғона область, Ленинград районидаги «Социализм» колхози қабул пунктларига 3326 тонна пахта етказиб бериб, йиллик планини шараф билан бажарди.

Редактор ўринбосари
Б. ЮСУПОВ.

Р. 02321. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси Тошкент шаҳри. Индекс 64585. Е. — 276.